

TURVALLISUUS- OHJEET

2019

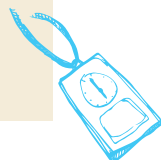

SISÄLLYS

Alkusanat	3
Mitä partio on?	6
Retki- ja leiritoiminnan vaatimukset	7
Jäsenmaksu	7
Partiovakuutus	7
Yleiset ohjeet	7
Tietosuoja	8
Ilmoitus toiminnasta	8
Retket	9
Leirit	9
Vaellukset	10
Extreme-retkeily	10
Partiomatkat ulkomaille	11
Ohjeita partiotoimintaan	12
Ennakointi	12
Pelastussuunnitelma	12
Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma	13
Kämpän pelastussuunnitelma	13
Isot ja muille järjestettävät tapahtumat	14
Ilotulitteet, tuliesitykset ja pyrotekniikka	14
Päihitteet ja partio	15
Jokamiehen oikeudet	15
Eksyminen	16
Kun tarvitaan apua	16
Ensiapu	18
Partiokämpän ja partiokolon turvallisuus	19
Turvallista retki- ja leiriruokaa	25
Toiminta vesillä	27
Heikot jäät	28
Organisaatio kohtaa kriisin	29
Näin pidät purkukeskustelun	31
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen	33
Liitteet	37
Malli retkikirjeestä	37
Retkenjohtajan tarkistuslista	38
Ilmoitus leiristä tai vaelluksesta piiritoimistoon	39
Leirin turvallisuussuunnitelma	40
Pelastussuunnitelmamalli	41
Ilmoitus kansainvälisestä matkasta	43
Lähteet	44
Hakemisto	45

TURVALLISUUS- OHJEET 2019

JULKAISIJA:
Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry

KIRJOITTAJAT:
Taina Schildt
Anu Sauliala
Jonna Karppanen
Pia Heiskanen
Henri Backman
Oskari Suvanto
Aleksi Mertsalmi
Ossi Ikonen
Minna Auranen
Pauliina Kiilava

GRAAFINEN SUUNNITTELU:
Eeva Helle

KANNEN KUVA:
Anna Enbuske

8. uudistettu painos 2019
Turvallisuusohjeet hyväksytty
Suomen Partiolaisten hallituksessa 24.4.2019
Päivityksestä vastaa Suomen Partiolaisten
turvallisuusverkosto

ALKUSANAT

Nämä turvallisuusohjeet on tehty partiotoiminnan näkökulmasta lippukuntia ja niiden toimintaa varten. Partiotoiminnassa keskeisiä toiminnan muotoja ovat erilaiset retket, leirit ja purjehdukset, joissa erilaiset ihmiset toimivat, työskentelevät ja elävät yhdessä. Tällöin myös haavereiden ja onnettomuuksien mahdollisuus on olemassa.

Meidän partiolaisten tulee kaikessa toiminnassa muistaa vastuumme ja velvollisuutemme. Partiojohtajina vastuullemme on uskottu eri taustoista tulevia partiolaisia, lapsia ja nuoria. Turvallinen partiotoiminta edellyttää yhtenäisiä käytänteitä ja ohjeita, joita noudattamalla toiminta on kaikille osallistujille mahdollisimman turvallista ja mukavaa.

Turvallisuusohjeiden mukaisen toiminnan järjestämiseen perehdytään jokaiseen pestiin liittyvässä koulutuksessa. Erityisesti lippukunnanjohtajan tulee huolehtia siitä, että johtajat ovat pestiinsä kuuluvien tehtävien tasalla ja että lippukunnassa noudatetaan turvallisuusohjeita.

Partiossa, kuten elämässä yleensä, sattuu ja tapahtuu kaikenlaista. Jos mitään ei tehtäisi, mitään ei sattuisi! Parasta varautumista vahinkoihin on suunnitella toiminta huolellisesti etukäteen. Turvalliseen toimintaan ja toiminnansuunnitteluun kuuluu myös henkinen turvallisuus.

Näiden ohjeiden tarkoituksena on ehkäistä vahinkoja, varautua vahinkojen kohtaamiseen sekä antaa ohjeita niistä selviytymiseen. Näitä turvallisuusohjeita täydentävät Suomen Partiolaisten (SP) vesillä liikkumisen turvallisuusohjeet (Turvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita partiotoimintaan vesillä) sekä SP:n ohjeistus lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi (Turvallisesti yhdessä -ohjeet).

MEILLÄ PARTIOSSA TURVALLISUUS ON TAPA TOIMIA!

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry

MITÄ PARTIO ON?

Partio on maailman suurin nuorisoliike, 45 miljoonaa partiolaista yli 200 maassa. Partion tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua heidän yksilölliset ominaispiirteensä huomioiden. Päämääränä on persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen. Partioliike perustuu vapaaehtoisuuteen. Kaiken ytimessä on yhdessä tekeminen. Partiota monipuolisempaa harrastusta saa hakea.

Suomen Partiolaiset on Suomen suurin nuorisjärjestö, ja sen toiminnassa on mukana noin 65 000 partiolaista. Partioliike Suomessa koostuu paikallisista, partiotoimintaa järjestävistä lippukunnista sekä näiden toimintaa tukevista partiopiireistä, Finlands Svenska Scouter r.f.:stä (FiSSc) ja keskusjärjestöstä (Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry, SP).

Lippukunnat ympäri Suomen jakautuvat maantieteellisen sijaintinsa perusteella kymmeneen partiopiiriin. Piirit tukevat lippukuntien toimintaa järjestämällä tapahtumia ja koulutuksia sekä koordinoimalla alueellista yhteistyötä. Lippukunnat ovat partiotoiminnan perusyksiköitä, ja ne ovat juridisesti itsenäisiä toimijoita. Yhdessä lippukunnassa toimii noin 20–300 partiolaista. Lippukunnat voivat olla yhteislippukuntia tai tyttö- tai poikalippukuntia. Suomessa on yhteensä noin 800 lippukuntaa ja niistä kaksi kolmasosaa on yhteislippukuntia.

Lippukunnissa toimitaan pääasiassa pienryhmissä eli sudenpentulaumoissa, seikkailijajoukkueissa sekä tarpoja-, samoaja- ja vaeltajavartioissa. Partiolaiset kokoontuvat viikoittain lippukuntansa kokoontumispaikassa eli partiokololla. Kokouksissa tehdään oman ikäkauden aktiviteetteja, joissa opitaan luonto- ja retkitaitoja, kädentaitoja, ryhmässä toimimista, luovuutta, toimeliaisuutta ja vastuun

kantamista. Taidot ja tehtävät kasvavat vähitellen iän myötä. Partion tavoitteet ja päämäärät pyritään saavuttamaan monipuolisen tekemisen kautta. Toiminnassa uskotaan elämyksen ja seikkailun voimaan. Elämykset tuovat iloa ja sisältöä elämään, ja seikkailu kasvattaa luottamusta omiin taitoihin ja kykyihin. Partiolaiset liikkuvat paljon luonnossa kävellen, hiihtäen, kiipeillen, meloen ja purjehtien.

Turvallisuuteen kasvatetaan ja koulutetaan

Partiossa jokainen toimija sudenpennusta aikuiseen on omalta osaltaan vastuussa toiminnan turvallisuudesta. Turvallista toimintaa ei voi ulkoistaa yksin turvallisuusvastaavalle tai tapahtuman johtajalle. Jokainen vastaa omilla teoillaan siitä, että toiminta on turvallista niin fyysisesti kuin henkisesti. Tapahtuman johtaja vastaa aina viimekädessä tapahtuman turvallisuudesta.

Partion turvallisuuskasvatus on nousujohteista, kuten muukin partiokasvatus. Partio toiminnassa opetellaan pienestä pitäen ensiapu-, luonnon-tuntemus-, retkeily- ja ihmissuhdetaitoja. Näin jokaisella partiolaisella on perustietoa turvallisuuden vaikuttavista asioista, ja kyky soveltaa niitä omassa toiminnassaan. Partion toiminnassa, materiaaleissa ja koulutuksissa turvallisuusajattelu on jatkuvasti läsnä.

Partion koulutuskokonaisuuksissa on omat moduulinsa turvallisuudesta. Ne ovat Turvallisuuspartiossa, Turvallisesti ryhmässä, Turvallinen toiminta lippukunnassa ja Turvallinen toimintakulttuuri lippukunnassa. Koulutuksien tehtävänä on varmistaa, että jokaiselle pestissä toimivalle aikuiselle ja nuorelle johtajalle löytyy pestiä tukeva koulutus, myös turvallisuusnäkökulmasta.

RETKI- JA LEIRITOIMINNAN VAATIMUKSET

Tässä osassa kerrotaan, mitä Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (SP) vaatii retki- ja leiritoimintaan osallistuvilta partiolaisilta sekä heidän johtajiltaan. Lukuun on kirjattu toiminnan minimivaatimukset. Kannattaa kuitenkin pitää mielessä, että laadukkaampaan partiotoimintaan päästään, jos esimerkiksi johtajamäärää voidaan kasvattaa minimivaatimuksista tai johtajat ovat vaadittua koulutetumpia. Tämän turvallisuusohjeen minimivaatimuksia tulee noudattaa toiminnan turvallisuuden suunnittelemisessa. Jos turvallisuusohjeita laiminlyödään tapahtuman suunnittelussa, ei partiovakuutus korvaa mahdollisia vahinkoja. Tapahtuman johtaja vastaa turvallisen toiminnan suunnittelusta ja toteutumisesta.

JÄSENMAKSU

Kaikkien partiotoimintaan osallistuvien pitää maksaa partion jäsenmaksu (ellei henkilöä ole erikseen vapautettu jäsenmaksun maksamisesta). Maksuun sisältyy Suomen Partiolaisten, partiopiirin sekä mahdollinen lippukunnan osuus. Partiovakuutus on voimassa partion jäsenmaksun maksaneilla partiolaisilla, kun he ovat partiotoiminnassa. Uusien jäsenten ilmoittaminen vakuutusturvan piiriin on lippukunnan vastuulla. Lippukunnan jäsenrekisterinhoitaja ilmoittaa uudet jäsenet Kuksa-jäsenrekisteriin ja siten vakuutusturvan piiriin.

PARTIOVAKUUTUS

Jäsenmaksunsa maksaneilla partiolaisilla on toiminnan vastuu-, tapaturma-, matkustaja-, matkatavara- ja matkavastuuvakuutus Lähi-Tapiolassa.

EVP-vakuutus on voimassa Suomen Partiolaisiin kuulumattomilla henkilöillä partiotoimintaan tutustumisessa. Partiotoiminnalla tarkoitetaan toimintasuunnitelman mukaista toimintaa tai toimintaa, joka on lippukunnan, piirin tai keskusjärjestön johdon tiedossa.

Partiovakuutus on aina tapaturma- ja matkavakuutuksen osalta toissijainen. Vahingon sattuessa korvausta haetaan ensisijaisesti vakuutetun omasta, mahdollisesta henkilökohtaisesta vakuutuksesta.

Ajan tasalla olevat tiedot vakuutuksen sisällöstä, usein kysytyt kysymykset sekä ohjeet korvauksen hakemiseen löytyvät partion verkkosivuilta osoitteesta partio.fi/partiovakuutus.

YLEISET OHJEET

Retkiä, leirejä, vaelluksia ja ulkomaanmatkoja suunnitellessa ei turvallisuusasioita sovi unohtaa. Turvallisuussuunnitelma on laadittava hyvissä ajoin ennen reissuun lähtemistä. Suunnitelmasta tulee ilmetä varautuminen uhkiin ja onnettomuuksiin, toimenpiteet niiden ennaltaehkäisemiseksi sekä toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin. Johtaja vastaa siitä, että matkan aikana osallistujien fyysinen ja henkinen turvallisuus otetaan huomioon. Suunnittelussa ja toteutuksessa on muistettava varata riittävästi aikaa myös lepoon. Tapaturman tai onnettomuuden sattuessa siitä selviytymiseen vaikuttavat suuresti turvallisuusosaamisen ajantasaisuus, varusteiden riittävyys ja toimintakunto.

Osallistujilta tulee kysyä etukäteen kaikki retkellä, leirillä, vaelluksella tai matkalla tarvittavat tiedot. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi osallistujan terveydentila (henkinen ja fyysinen), allergiat, erityisruokavalio, lääkitys ja uimataito. Myös huoltajien yhteystietojen tapahtuman aikana pitää olla tapahtuman johtajan tiedossa. Mikäli osallistujilla on vakavia perussairauksia,

kuten astma, diabetes, epilepsia, psyykinen sairaus tai vaikea allergia, tulee vähintään yhden tapahtumaan osallistuvan johtajan osata antaa sairaskohtauksessa tarvittava ensiapu. Ennen tapahtumaa tulee vielä varmistaa, että osallistujalla on tarvittava lääkitys mukanaan.

Alle 18-vuotiailla tulee olla huoltajan kirjallinen lupa osallistua leirille, vaellukselle tai ulkomaanmatkalle. Kun huoltaja ilmoittaa alaikäisen lapsen Kuksan kautta, tulee lupa automaattisesti. Alle 15-vuotiailla tulee olla huoltajan kirjallinen lupa osallistua myös retkelle.

Vesillä tapahtuvassa partiotoiminnassa noudatetaan näiden ohjeiden lisäksi SP:n Turvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita partiotoimintaan vesillä -oppaan ohjeita. Ohje on verkkosivuilla osoitteessa www.partio.fi/turvallisuusohjeet

Partiotoiminnassa tulee näiden ohjeiden lisäksi noudattaa myös laeissa ja asetuksissa annettuja ohjeita ja määräyksiä. Näitä ovat esimerkiksi pelastuslaki, kokoontumislaki ja ympäristönsuojelulaki. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ohjeita ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi (TUKES-ohje 2/2015. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) tulee noudattaa seuraavissa tapauksissa: lippukunta järjestää toimintaa, johon osallistuu paljon ihmisiä (tarkoittaen yleensä satoja), toimintaan osallistuu ulkopuolisia ihmisiä, toimintaa järjestetään varainkeruutarkoituksessa tai toimintaan liittyy erityisiä riskejä (esimerkiksi pyrotekniikkaa (ilotulitukset, räjähteet yms)).

TIETOSUOJA

Tapahtumien järjestäjien tulee käsitellä partiolaisten henkilötietoja laillisesti ja luotettavasti. Huolellinen henkilötietojen käsittely tarkoittaa muun muassa tietosuojaperiaatteiden huomioon ottamista niin tapahtumaa suunniteltaessa, sen aikana kuin sen jälkeenkin.

Jokaisen tapahtuman tekijän tulee noudattaa suunnitelmallisuutta, perehtyä Suomen Partiolaisten ohjeisiin sekä käyttää järjestön virallisia työkaluja, joiden tietoturva ja -suoja on harkittu ja joiden käytöstä, käyttöönoton tuesta ja asiakaspalvelusta Suomen Partiolaiset vastaa.

Henkilötietojen käsittelyn ohjeet ja dokumentit partiossa on koottu osoitteeseen

www.partio.fi/tietosuoja.

ILMOITUS TOIMINNASTA

Lippukunnanjohtaja vastaa lippukunnan toiminnasta – myös sen turvallisuudesta. Lippukunnanjohtajan tiedossa tulee olla kaikki lippukunnan toimintaan kuuluvat retket, leirit, purjehdukset, vaellukset ja ulkomaanmatkat. Johtaja ilmoittaa tapahtumasta lippukunnanjohtajalle ennen tapahtumaa, tai vaihtoehtoisesti tapahtuman järjestämisestä tulee olla päätös johtajaneuvoston tai hallituksen pöytäkirjassa tai lippukunnan toimintasuunnitelmassa. Lippukunnanjohtajan tulee tietää vähintään tapahtuman johtaja, ajankohta ja kohde sekä suunniteltu reitti ja vaihtoehtoinen reitti, hän voi tarvittaessa vastata esimerkiksi vanhempien kyselyihin, tai tarvittaessa aloittaa kriisiviestinnän toimenpiteet yhdessä piirin edustajan kanssa.

Leireistä ja vaativista vaelluksista on hyvä ilmoittaa partiopiiriin toimistoon.

Ulkomaanmatkoista tulee ilmoittaa Suomen Partiolaisten keskuustoimiston infoon. Yhteystiedot ovat keskusjärjestön verkkosivuilla www.partio.fi.

MÄÄRITELMIÄ

- Päiväretki kestää päivän eikä sisällä yöpymistä.
- Retki kestää vähintään yhden yön, majoitus sisällä tai maastossa.
- Leiri pidetään kiinteällä leiripaikalla. Leiri kestää vähintään kolme yötä.
- Vaellus kestää vähintään kolme yötä, ja vaelluksella yövytään eri paikoissa.
- Retkikokemuksella tarkoitetaan sitä, että johtajalla on kokemusta vastaavasta toiminnasta.
- Ensiaputaidoilla tarkoitetaan sitä, että johtaja osaa toimia onnettomuustilanteessa sekä hallitsee hätäensiavun.
- Partiojohtajavaltakirja oikeuttaa toimimaan tehtävissä, joissa vaaditaan partiojohtajatasoista osaamista. Valtakirjaa voivat hakea partiojohtajaperuskoulutuksen käyneet. Valtakirja anotaan omalta partiopiiriltä.

RETKET

Retkenjohtaja

- Retkenjohtajiksi suositellaan valitsemaan kaksi johtajaa, jotka toimivat työparina.
- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Retkenjohtajan tulee olla vähintään 18-vuotias, sudenpentulauman ja seikkailija-joukkueen akela, sampo tai joku muu lippukunnan tätä varten nimeämä, henkilö. Toisen johtajan tulee olla vähintään 15-vuotias.
- Tarpoja- ja samoajavartioiden retkenjohtaja voi olla vähintään 15-vuotias vartionjohtaja, jos esimerkiksi luotsi tai joku muu lippukunnan tätä varten nimeämä vähintään 18-vuotias johtaja (jolla on partiojohtaja-valtakirja) katsoo, että vartionjohtaja on pätevä retkenjohtajaksi. Luotsi tai muu johtaja on mukana myös retken suunnittelussa ja osallistuu tarvittaessa retkelle.
- Vaeltajavartio voi retkeillä keskenään, kunhan lippukunnalla on tieto retkestä.
- Retkenjohtajan pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Retkenjohtajalla pitää olla omaa kokemusta vastaavasta retkitoiminnasta.
- Ensiaputaidot tulee olla ajan tasalla: joko voimassa oleva EA1-kortti tai vastaavat taidot, joita harjoitellaan säännöllisesti.

Liitteissä on malli retkikirjeestä ja retkenjohtajan tarkistuslista.

Retken muut johtajat

- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Retkellä tulee olla riittävä määrä johtajia lasten ja nuorten määrään sekä retken vaativuuteen nähden.

LEIRIT

Leirinjohtaja

- Leirinjohtajiksi suositellaan valitsemaan kaksi johtajaa, jotka toimivat työparina
- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Toisen leirinjohtajan pitää olla vähintään 18-vuotias. Toisen johtajan tulee olla vähintään 15-vuotias.
- Toisella johtajista pitää olla partiojohtajavaltakirja.
- Leirinjohtajan pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Johtajilla pitää olla kokemusta vastaavasta leiritoiminnasta.
- Ensiaputaidot tulee olla ajan tasalla: joko voimassa oleva EA1-kortti tai vastaavat taidot, joita harjoitellaan säännöllisesti.
- Lippukunnan johtajaneuvosto tai hallitus hyväksyy henkilöt leirinjohtajiksi.

Leirin muut johtajat

- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Jokaista alkavaa kymmentä leiriläistä kohti on oltava yksi vähintään 18-vuotias johtaja. Lisäksi jokaista täyttä viittäkymmentä leiriläistä kohti pitää olla ainakin yksi vähintään 22-vuotias johtaja.
- Leirin johtajien pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Leirin muilla johtajilla pitää olla omaa kokemusta vastaavasta leiritoiminnasta.
- Ensiaputaidot tulee olla ajan tasalla: joko voimassa oleva EA1-kortti tai vastaavat taidot, joita harjoitellaan säännöllisesti.

VAELLUKSET

Vaelluksen johtaja

- Vaellukselle johtajiksi suositellaan valitsemaan kaksi johtajaa, jotka toimivat työparina.
- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Vaelluksen johtajan tulee olla vähintään 18-vuotias.
- Vaelluksen johtajana voi toimia myös vähintään 15-vuotias, jos esimerkiksi luotsi tai joku muu lippukunnan tätä varten nimeämä, vähintään 18-vuotias johtaja (jolla on partiojohtajavaltakirja) katsoo, että hän on pätevä vaelluksenjohtajaksi.
- Luotsi tai muu johtaja on mukana myös vaelluksen suunnittelussa ja osallistuu tarvittaessa vaellukselle.
- Vaelluksen johtajalla pitää olla partiojohtajavaltakirja.
- Vaelluksen johtajan pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Vaelluksen johtajan tulee osallistua vaellukselle.
- Vaelluksen johtajalla pitää olla osaaamista retki- ja vaellustoiminnasta.
- Ensiaputaidot tulee olla ajan tasalla: joko voimassa oleva EA1-kortti tai vastaavat taidot, joita harjoitellaan säännöllisesti.

Vaelluksen turvallisuus

Hyvä vaellussuunnitelma sisältää pelastussuunnitelman.

PERUSVAELLUSSUUNNITELMA

- Ilmoita lähtöaika, suunniteltu reitti ja mahdolliset vaihtoehtoreitit.
- Merkitse valmiiksi suunniteltujen yöpymispaikkojen koordinaatit muistiin.
- Laske joka kolmas päivä lepopäiväksi.
- Jos et tunne paikallisia olosuhteita, kysy niistä aina etukäteen.
- Ota huomioon vuodenaika ja sääolosuhteet.
- Varustaudu pahimman tilanteen varalle.
- Älä valitse liian vaativia vaelluskohteita.
- Älä luota liikaa omaan tai ryhmäsi suorituskykyyn.

- Vältä turhia riskejä.
- Tarkista matkapuhelimen kuuluvuus vaellusalueella. (www.traficom.fi)
- Tekniset apuvälineet ovat aina epävarmoja; älä tuudittaudu siihen, että ne aina toimisivat.

On hyvä muistaa, että rasitus ei saa olla kenellekään ryhmän jäsenistä liian suuri. Ketään ei pidä päästää yksin maastoon, ja ryhmän on pysyttävä yhdessä. Ylimielinen asennoituminen erämaahan, huono johtaminen, huono sää, puutteelliset varusteet, onnettomuus tai huono suunnistustaito voivat aiheuttaa vaelluksella vaaratilanteita.

Vaaratilanteet muuttuvat hätätilanteeksi, jos johtaja menettää tilanteen hallinnan. Vaelluksenjohtajalle tämä asettaa suuren vaatimuksen. Hänen on kyettävä toimimaan olosuhteissa, joita ei voi harjoitella etukäteen. On kyettävä järkevään toimintaan uupuneena ja kylmissään. Ulkopuolisen apuun ei voi luottaa, vaan vastuu ryhmästä on itsellä.

EXTREME-RETKEILY

Seikkailuaktiviteetit – kiipeily, maastopyöräily, sukellus ja koskenlasku – ovat suosittuja. Seikkailulajien erikoisriskit on tiedostettava ja noudatettava lajien omia turvallisuusmääräyksiä. Osallistujien turvallisuuteen on kiinnitettävä erityisesti huomiota. Mitään seikkailulajia ei tule aloittaa ilman asiantuntijan ohjausta. Tämä pitää ottaa huomioon myös partiotaitokilpailuja suunniteltaessa. Seikkailulajeja saa ohjata ja opettaa vain sellainen, jolla on lajiliiton kouluttajan vaatimusten tasoinen pätevyys ja jos lajiliittojen ja TUKES:n esittämät turvallisuusvaatimukset ovat täytetty. Ennen seikkailuaktiviteettiin osallistumista on selvitettävä, kattaako vakuutuskesi kyseisessä lajissa mahdollisesti tapahtuvat vahingot ja vammat.

Lisätietoja saa lajiliitoista.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n sivustolla on

lajiliittojen yhteystiedot: www.slu.fi

Kiipeilyliitto: www.climbing.fi

Sukeltajaliitto: www.sukeltaja.fi

PARTIOMATKAT ULKOMAILLE

Matkanjohtaja

- Matkalle johtajiksi suositellaan valitsemaan kaksi johtajaa, jotka toimivat työparina.
- Suomen Partiolaisten jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Matkanjohtajan pitää olla vähintään 18-vuotiaita.
- Matkanjohtajalla pitää olla partiojohtajavaltakirja.
- Matkanjohtajan pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Matkanjohtajalla pitää olla osaamista projektinhallinnasta, ihmisten johtamisesta ja kulttuurisensitiivisyyttä
- Ensiaputaidot tulee olla ajan tasalla: joko voimassa oleva EA1-kortti tai vastaavat taidot, joita harjoitellaan säännöllisesti.
- Lippukunnan ja alueen johtajaneuvosto, hallitus, kansainvälisten yhteyksien -valiokunta, piirihallitus tai muu matkan järjestämisestä vastaava taho hyväksyy henkilöt matkanjohtajaksi.

Matkan muut johtajat

- Partion jäsenyyden tulee olla voimassa (jäsenmaksu maksettuna).
- Jokaista alkavaa kymmentä osallistujaa kohti on oltava ainakin yksi vähintään 18-vuotias johtaja. Lisäksi jokaista täyttä viittäkymmentä osallistujaa kohti on oltava ainakin yksi vähintään 22-vuotias johtaja.
- Matkan johtajien pitää tuntea SP:n turvallisuusohjeet.
- Matkan muilla johtajilla pitää olla osaamista, joka tukee turvallisen ja onnistuneen partiomatkan järjestämistä, huomioiden matkanjohtajien mahdollisesti tarvitseman tuen.
- Ensiaputaitojen pitää olla ajan tasalla. Yksi johtajista nimitetään ensiapuvastaavaksi.
- Matkanjohtajistossa tai osallistujissa tulee olla kielitaitoinen henkilö, joka osaa paikallista kieltä tai kieltä, jolla pärjää kohteessa esim. englantia.

Vaeltajien ulkomaanprojekti

- Vaeltajavartio (esim. lippukunnan tai alueen vaeltajista koostuva vartio) toteuttaa vaeltajien ulkomaanprojektin vaeltajaohjelman mukaisesti itsenäisesti vaeltajaluotsin tukemana.
- Vartio valitsee keskuudestaan matkanjohtajan. Matkanjohtaja toimii suunnittelukokousten puheenjohtajana ja vastaa siitä, että tehtävät mukaanlukien turvallisuussuunnitelman tekeminen, jakautuvat tasaisesti vartion kesken.
- Vaeltajaluotsi tukee vartiota turvallisuusasioiden huomioimisessa jo ennen matkaa.

Turvallisuus ulkomaan matkoilla

Kansainvälisistä partiomatkoista, mukaan lukien ulkomaanpurjehduksista, tulee aina tehdä ilmoitus Suomen Partiolaisille keskusjärjestö verkkosivuilta löytyvän "Ilmoitus partiomatkasta"-lomakkeen kautta. Partiovakuutus on voimassa vain matkoilla, joista on tehty ilmoitus.

Ennen matkalle lähtöä tulee tutustua Suomen ulkoministeriön maakohtaisiin matkustustiedotteisiin, kohdemaan turvallisuustilanteeseen ja terveys- ja rokotustarpeisiin, sekä tehdä matkustusilmoitus myös ulkoministeriölle. Kohdemaan lainsäädäntöön tulee tutustua matkan näkökulmasta tarpeellisin osin.

Turvallisuussuunnitelmaan tulee kirjoittaa ylös kohdemaan hätänumerot ja ulkoministeriön ilmoittamat yhteystiedot Suomen suurlähetystöön, jotka tulee jakaa kaikille lähtijöille. Vakavimmissa tapauksissa tulee aina ottaa yhteyttä paikalliseen viranomaiseen. Tapahtuman keskeisimmät asiat on aina kirjattava ylös mahdollista jälkiselvittelyä varten. Ennen matkalle lähtöä tulee tarkistaa vakuutusten kattavuus huomioiden matkakohde ja matkalla suoritettavat aktiviteetit.

Osallistuessa muiden WOSMin tai WAGGSin partiojärjestöjen leireille tai tapahtumiin saatetaan pyytää vahvistusta, että ryhmän jäsenet ovat Suomen Partiolaisten jäseniä. Jos tapahtuman järjestäjää pyytää vahvistusta, sen voit saada ottamalla yhteyttä Suomen Partiolaisten toimistolle, josta voi myös tarvittaessa tilata matkanjohtajalle kansainvälisen jäsenkortin. Kaikkiin tapahtumiin vahvistusta ei tarvita.

OHJEITA

PARTIOTOIMINTAAN

ENNAKOINTI

Partiotoiminnan turvallisuuteen vaikuttavat riskit tulee kartoittaa ennen jokaista retkeä, leiriä, purjehdusta ja matkaa. Riskien ennaltaehkäisyyn, riskin toteutuessa tehtäviin toimenpiteisiin sekä niihin liittyviin asioihin tulee varautua hyvissä ajoin. Näin varmistetaan, että riskit huomioidaan, niiden esiintyminen minimoidaan ja tarvittaessa osataan toimia oikein mahdollisen tapaturman tai onnettomuuden sattuessa. Tämän vuoksi koko retki-/leiriorganisaation tulisi tuntea/tietää turvallisuussuunnitelman sisältö ja ohjeistukset.

Turvallisuussuunnittelun avuksi on liitteissä Leirin turvallisuussuunnitelma-lomake.

TURVALLISUUTTA SUUNNITELLESSA TULEE KÄYDÄ LÄPI SEURAAVAT ASIAT:

- tapahtuma, -aika ja -paikka
- paikalle saapuvat johtajat nimeltä ja tehtävänjako (esim. ensiapu- ja muonitusvastaavat)
- osallistujamäärä
- turvallisuusvälineiden kunto ja sijainti (esim. ensiapulaukku, sammutusvälineistö ja puhelin).

SAMALLA ON MYÖS VASTATTAVA SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN:

- Mitä uhkia tapahtumassa on (esim. maasto, tulen käyttö, vesistö, liikenne)?
- Miten uhkiin varaudutaan?
- Miten toimitaan, jos uhka toteutuu?
- Miten hälytysajoneuvo pääsee paikalle? Miten ja kuka sitä opastaa?
- Missä sijaitsee lähin terveysasema/terveydenhuollon päivystys? Milloin terveysasema/päivystys on auki?

MITEN VARMISTETAAN HENKINEN TURVALLISUUS?

- Käytä apuna Turvallisesti Yhdessä- ja Mukavasti Yhdessä -ohjeita.

PELASTUS-SUUNNITELMA

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitettuista toimenpiteistä.

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.

PELASTUSSUUNNITELMASSA ON OLTAVA SELOSTUS

1. vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
2. rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
3. asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
4. mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä. (Pelastuslaki 379/2011 15§)

PELASTUSSUUNNITELMA ON TEHTÄVÄ:

- partiokämpälle tai vastaavanlaiseen majoitustilaan, jos sitä vuokrataan ulkopuolisille.
- tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen
- lippukunnan järjestämälle tapahtumalle, johon osallistuu paljon ihmisiä (yli 200 hlö) tai jossa on jokin muu erityinen syy, joka aiheuttaa vakavan riskin tapahtuman turvallisuudelle (esimerkiksi useita avotulia leirillä tai pyrotekniikkaa).

PELASTUSSUUNNITELMASSA TULEE HUOMIOIDA SEURAAVAT ASIAT:

- vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmät
- rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyt
- asukkaille ja muille henkilöille annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä
- asukkaille ja muille henkilöille annettavat ohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi
- mahdolliset muut kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvät toimenpiteet.

www.pelastustoimi.fi/turvatieta/ehkaisen-palon-syntyminen/rakennukset-velvollisuudet/pelastussuunnitelman-laatiminen

Pelastussuunnitelma on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle sen antamien ohjeiden mukaisesti. Tarkasta oman alueesi pelastusviranomaisten määräykset ja ohjeet.

Pelastuslaitosten yhteystiedot löydät: [www.pelastustoimi.fi/pelastuslaitokset](http://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/pelastuslaitokset)

YLEISÖTILAISUUDEN PELASTUSSUUNNITELMA

Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden

toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalla yleisöllä annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle.

(Pelastuslaki 379/2011 16§)

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman mallipohjan löydät Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sivuilta

www.pelastuslaitokset.fi/Kumppanuusverkosto-367

KÄMPÄN PELASTUSSUUNNITELMA

Partiokämpälle, jota vuokrataan ulkopuolisille ja jossa voi majoittua yli 20 hlö tilapäisesti, tulee laatia pelastussuunnitelma. (Peruste: Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011 1 § 5 ja 6 luku). Partiokämpille tulee laatia pelastussuunnitelma, sillä pelastussuunnitelma toimii kämpän käyttö- ja toimintaohjeena. Pelastussuunnitelmaa laatiessa tehdään kämpän alueen riskikartoitus, ja samalla voi tulla esille riskejä, joihin ei ole välttämättä ymmärretty varautua.

Pelastussuunnitelman laatii kämpän omistaja, ja kaikkien kämppää käyttävien tulee perehtyä siihen. Suunnitelmaa säilytetään kämpällä, ja se toimitetaan myös alueen pelastuslaitokselle.

Pelastussuunnitelmassa selvitetään esimerkiksi kämpällä toimimiseen liittyviä riskejä, riskien ennaltaehkäisyä ja sitä, miten toimitaan, jos jotain sattuu.

Malli kämpän pelastussuunnitelmasta löytyy liitteistä.

ISOT JA MUILLE JÄRJESTETTÄVÄT TAPAHTUMAT

Yleisötapahtuman järjestäjä vastaa tapahtuman turvallisuudesta kokonaisuudessaan.

Yleisötapahtumat suuntautuvat kuluttajille ja niitä velvoittaa kuluttajaturvallisuuslaki. Osaa turvallisuuteen liittyvistä asioista säädetään tarkemmin muussa lainsäädännössä kuten esimerkiksi pelastuslaissa. Turvallisuus koostuu monesta eri osa-alueesta kuten esimerkiksi yleisöturvallisuudesta, paloturvallisuudesta, ensiavusta, järjestyksen valvonnasta, rikosturvallisuudesta sekä elintarviketurvallisuudesta. Kuluttajaturvallisuuslaki ei koske kuitenkaan yleishyödyllistä yhdistystä kuten partiolippukuntaa, silloin, kun se tarjoaa palveluksiaan vain jäsenilleen ja ilman taloudellisen hyödyn tavoittelua.

Tapahtumien turvallisuutta valvovat useat viranomaiset. Poliisi valvoo muun muassa kokoontumislain ja järjestyslain vaatimia asioita. Pelastuslaitokset tekevät esimerkiksi palotarkastuksia tiloihin ja kunnan viranomaisilta saa maankäyttöön ja jätehuoltoon liittyviä lupia.

LIPPUKUNNAN PITÄÄ TEHDÄ TURVALLISUUSASIAKIRJA, JOS

- tilaisuuteen osallistuu yhteensä yli 200 henkilöä (partiolaiset ja ulkopuoliset yhteensä)
- toiminnalla on tarkoitus kerätä varoja.
- toimintaan liittyy erityisiä riskejä (siellä käytetään esimerkiksi pyrotekniikkaa eli ilotulituksia tai tulta tehokeinona).

Turvallisuusasiakirjan voi yhdistää poliisin ja pelastusviranomaisen vaatimiinsuunnitelmiin.

Poliisille on tehtävä kirjallinen ilmoitus yleisötilaisuudesta. Jos osanottajia on vähän tai tilaisuuden luonne ei vaadi esimerkiksi liikennejärjestelyitä tai toimia järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, ei ilmoitusta välttämättä tarvitse. Ilmoitus jätetään viisi vuorokautta ennen tapahtumaa. Lisätietoa löydät poliisin sivuilta. (www.poliisi.fi/luvat/ilmoitus_yleisotilaisuudesta)

Yleisötilaisuuksiin, joihin suuren yleisömäärän lisäksi liittyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmassa on arvioitava tilaisuuden vaarat ja riski. Pelastussuunnitelmaan

kuuluu myös suunnitelma ensiavun toteuttamisesta. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa alueen pelastusviranomaiselle vähintään 14 vuorokautta ennen tapahtumaa. Lisätietoa ja oppaita löydät pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sivuilta:

www.pelastuslaitokset.fi/Kumppanuusverkosto-367

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes neuvoo turvallisuusasioissa. Tukesin sivuilta löytyy paljon ohjeita ja neuvoja tapahtumaturvallisuuteen liittyen sekä tapahtumaturvallisuusopas.

tukes.fi/tapahtumaturvallisuus#lainsaadanto-ja-viranomaiset

ILOTULITTEET, TULIESITYKSET JA PYROTEKNIikka

Mikäli yleisötilaisuudessa tai muussa partio-tapahtumassa käytetään pyrotekniikkaa tai järjestetään tuliesitys, tulee siitä tehdä alueen pelastusviranomaiselle ilmoitus (ilmoitus tuliesityksestä tai ilmoitus tehosteiden käytöstä). Ilmoitus tehdään pelastuslaitoksien valmiilla lomakkeella 14 vuorokautta ennen tapahtumaa.

Ilotulituksesta tehdään ilmoitus omalla valmiilla lomakkeellaan alueen pelastusviranomaiselle 14 vuorokautta ennen tapahtumaa. Ilmoituslomakkeen löydät Pelastuslaitoksien kumppanuusverkoston sivuilta

www.pelastuslaitokset.fi/Kumppanuusverkosto-367

SÄÄDÖKSET

Paloturvallisuus, pelastussuunnitelma:

- Pelastuslaki (379/2011)

Pelastussuunnitelman sisältö:

- Asetus pelastustoimesta (407/2011)

Turvalliset tavarat ja palvelut:

- Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004)

Yleisötilaisuuden järjestäminen:

- Kokoontumislaki (530/1999)
- Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (2015)
- Melu: Ympäristönsuojelulaki (86/2000)
- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

Lisätietoa:

www.partio.fi/turvallisuus

www.tukes.fi

Ajantasainen lainsäädäntö: www.finlex.fi

PÄIHTEET JA PARTIO

Partiotoiminnassa noudatetaan tarkasti myös päihteitä koskevaa lainsäädäntöä. Alle 18-vuotiaalle ei saa myydä eikä hän saa pitää hallussaan eikä kuljettaa edes mietoa alkoholijuomaa. Myös tupakkatuotteiden hallussapito ja myynti alle 18-vuotiaalle on kielletty. Huumausaineiden käyttäminen ja hallussapito on laitonta.

Lain noudattaminen on helppoa: päihteet eivät kuulu partiotoimintaan. Vaikka laki ei kiellä täysi-ikäisiä nauttimasta alkoholia tai tupakoimasta, edellytetään partiossa, etteivät aikuiset kuitenkaan käytä päihteitä lasten ja nuorten kanssa toimissaan. Partion päihdelinjaus löytyy Suomen Partiolaisten verkkosivuilta: www.partio.fi/lippukunnille/lippukunnan-johtaminen/toiminnan-turvallisuus/paihteet-ja-partio/

Halutessaan tapahtuman osallistumisehtoihin voidaan kirjoittaa lause ”Tapahtuma on päihteetön”. Silloin päihteiden käyttäminen ja tapahtuma-alueelle tuominen on kiellettyä ja tämän osallistumisehdon rikkominen oikeuttaa henkilön poistamiseen tapahtuma-alueelta.

JOKAMIEHEN-OIKEUDET

Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan Suomessa oleskelevan mahdollisuutta käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka omistaa alueen tai on sen haltija. Jokamiehenoikeuksista nauttimiseen ei tarvita maanomistajan lupaa eikä siitä tarvitse maksaa. Jokamiehenoikeutta käyttämällä ei kuitenkaan saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä. Jokamiehenoikeudet perustuvat yleisesti hyväksytyyn maan tapaan, osittain myös kirjoitettuihin lakeihin. Jokamiehenoikeudet koskevat myös ulkomaalaisia.

Perinteiset jokamiehenoikeudet sekä laajat metsä- ja vesistöalueet antavat suomalaisille erinomaiset mahdollisuudet liikkua ja virkistäytyä luonnossa. Toisin kuin useissa muissa maissa, ovat jokamiehenoikeudet Suomessa varsin laajat. Samanlaiset oikeudet ovat voimassa lähinnä vain muissa Pohjoismaissa. Ahvenanmaalla on jokamiehenoikeuksia rajoitettu.

Ympäristöministeriö on tehnyt oppaan jokamiehenoikeuksista. Siinä kerrotaan tarkemmin esimerkiksi siitä, mihin lakeihin jokamiehenoikeudet perustuvat ja miten niitä voi tulkita.

Oppaaseen kannattaa tutustua, sillä siinä on paljon hyödyllistä tietoa turvallisuudestakin.

Lisätietoa on luettavissa osoitteessa

www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Jokamiehenoikeudet

Lyhyesti jokamiehenoikeuksista

SAAT

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa, muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat vahingoittaa kulkemisesta
- oleskella tilapäisesti alueilla, missä liikuminenkin on sallittua – voit esimerkiksi telttailla suhteellisen vapaasti, kunhan pidät huolen riittävästä etäisyydestä asumuksiin
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- onkia ja pilkkiä
- veneillä, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä

ET SAA

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- häiritä poroja ja riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tai muuta sellaista toisen maalta
- tehdä avotulta toisen maalle ilman pakottavaa tarvetta
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla
- roskata ympäristöä
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa ja metsästää ilman asianmukaisia lupia.

EKSYMINEN

Jotta et eksyisi

- Opettele suunnistamaan: lukemaan karttaa ja käyttämään kompassia. Vain harjoittelemalla voit oppia.
- Älä yliarvioi kokemustasi. Valitse reitti huolellisesti ryhmän taitojen ja voimien sekä sään mukaisesti.
- Seuraa kuljettaessa karttaa ja tutki samalla reittiä ennakolta.
- Arvioi matkaan kuluva aika ja seuraa ajan kulumista.
- Sopikaa etukäteen toimenpiteet ja pelastautumissuunta siltä varalta, että joku eksyy joukosta.
- Eksymisvaara on suurin, kun on pimeää tai näkyvyys on muuten heikko.
- Pysähdy heti paikanmäärittystä varten, jos olet epävarma.

Jos eksyt

- Totea tilanne.
- Pysy rauhallisena. Pidä ryhmä yhdessä ja pitäkää tauko.
- Merkitse kartalle viimeinen varma paikanus ja mieti, milloin olit siellä. Nyt on jo tiedossa summittainen alue, jossa olet.
- Mieti viimeisiä kulkusuuntia. Epämääräinen alue pienenee.
- Tarkastele ympäröivää maastoa ja kiintopisteitä, vertaile niitä karttaan. Vertailua helpottaa kartan kääntäminen pohjois – etelä -suuntaan ja siirtyminen näköalapaikalle.
- Mieti, oletko vielä kartalla vai jo sen ulkopuolella.
- Jos paikanmäärittys ei vielä onnistu, lähde kulkemaan kohti ennalta valittua pelastautumissuuntaa tai lähimpään suureen kiintopisteeseen, kuten kohti tunturia, tietä tai jokea.
- Jos sää on todella huono, olet väsynyt tai ryhmä on erimielinen, pysähtykää syömään tai leiriytykää ensimmäiseen sopivaan paikkaan ja levätkää kunnolla. Huonon sään on aina annettava mennä ohitse.
- Pysykää yhdessä ja pitäkää mieliala myönteisenä.
- Suomessa on vain vähän paikkoja, joista on enemmän kuin 8 kilometriä maantiele. Nämä alueet ovat käsivarren itäosissa, Utsjoella, Enontekiöllä ja merellä.
- Jos voitte olettaa, että teitä jo etsitään, tehkää itsenne näkyväksi. Käyttäkää merkkitulua tai laittakaa jotain suurta ja värikästä näkyville.

Retkeilyvinkkejä: www.luontoon.fi

KUN TARVITAAN APUA

Avun hälyttäminen

Hätänumero 112 on voimassa koko maassa. Hätänumero on maksuton ja siihen voi soittaa matkapuhelimesta ilman suuntanumeroa. Soittaminen hätänumeroon onnistuu myös ilman PIN-koodia. Matkapuhelimen toimiminen esimerkiksi Lapissa tuntureilla ei ole aina varmaa.

Matkapuhelimeen kannattaa ladata 112 Suomi -mobiilisovellus, jonka kautta soittaessa hätänumeroon välittyy hätäkeskukseen soittajan koordinaatit. 112 Suomi -mobiilisovellus voi olla avuksi, mikäli olet esimerkiksi metsässä retkellä ja tarvitset sinne apua, mutta et tiedä tarkasti omaa sijaintiasi. Android-käyttöjärjestelmää käyttävät matkapuhelimet lähettävät lisäksi paikkatiedon automaattisesti hätäkeskukseen soittaessasi hätänumeroon 112, edellyttäen sijainnin olevan käytössä puhelimesta.

HÄTÄMERKKEJÄ

Kun tarvitaan apua, mikä tahansa huomion kiinnittävä toiminta on sopiva hätämerkki. Alla on lueteltu muutamia yleisesti tunnettuja tapoja:

- apua-huuto
- punainen kolmio maantiellä
- kolme nuotiota kolmiossa
- liekkien näyttäminen aluksella
- hätäraketti
- MAYDAY, radiopuhelimella / meri VHF:llä. Toistetaan vähintään kolme kertaa
- SOS-merkki (valona tai äänenä)

HÄTÄNUMEROON 112 SOITTAMINEN

- Soita hätäpuhelu itse, jos voit. Näin päivystäjä saa tärkeää tietoa ilman välikäsiä ja pystyy paremmin määrittelemään, millaista apua pitää lähettää.
- Kerro, mitä on tapahtunut.
- Kerro tarkka osoite ja kunta. Hätäkeskuksen alueella saattaa olla useampikin sama osoite. On tärkeää kertoa myös kunnan nimi, jotta apu saadaan perille oikeaan paikkaan.
- Vastaa kysymyksiin. Päivystäjä esittää kysymyksiä, jotta voisi arvioida, millaista ja kuinka kiireellistä apua tarvitaan. Hän hälyttää tarvittaessa apua jo kesken puhelun, joten kysely ei hidasta avun paikalle tuloa.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaan. On tärkeää noudattaa päivystäjän antamia ohjeita. Oikea toiminta hätätilanteen ensihetkinä vaikuttaa
- usein hyvinkin merkittävästi esimerkiksi onnettomuuden uhrin paranemiseen tai jopa säilymiseen hengissä.
- Lopeta puhelu vasta, kun olet saanut siihen luvan.

HÄTÄILMOITUS TEKSTIVIESTILLÄ HÄTÄNUMEROON 112

Hätäilmoituksen voi tarvittaessa tehdä tekstiviestillä hätänumeroon 112. Hätätekstiviestin voi lähettää vain kiireellisissä hätätilanteissa, kun henki, terveys, omaisuus tai ympäristö on vaarassa.

Hätätekstiviestien käyttö on suunnattu ensisijaisesti henkilöille, jotka eivät kuule tai pysty tuottamaan puhetta. Hätätilanteessa 112:een kannattaa aina soittaa, jos se on mahdollista.

Hätätekstiviestin voi lähettää vain sellaisesta puhelinnumerosta, mikä on rekisteröity etukäteen. Ennakkorekisteröinti tehdään Väestörekisterikeskuksen ylläpitämällä suomi.fi-sivustolla.

Hätätekstiviestipalveluun rekisteröityminen

Järjestelmään kohdistuvan ilkeän välttämiseksi ja palvelun turvaamiseksi on hätätekstiviestipalveluun rekisteröidyttävä ennen käyttöä. Rekisteröityminen edellyttää vahvaa tunnistautumista esimerkiksi pankkitunnuksia käyttäen. Ennakokrekisteröitymisen yhteydessä käyttäjä hyväksyy järjestelmän käyttöehdot. Hätätekstiviestipalveluun voi rekisteröityä suomi.fi- sivustolla.

Rekisteröinti on voimassa aina vuoden kerrallaan, joten se tulee uusia vuosittain. Rekisteröinnin voimassaoloajan päättymisestä lähetetään muistutusviesti rekisteröityyn matkapuhelinnumeroon.

Jos käyttäjä ei ole rekisteröitynyt

Ilman ennakokrekisteröitymistä hätätekstiviesti ei saavu hätäilmoitusjonoon. Ei-rekisteröitynyt käyttäjä saa hätätekstiviestin lähettämisen jälkeen automaattisen vastausviestin, missä asiakasta ohjeistetaan rekisteröitymään.

Hätäilmoituksen tekeminen tekstiviestillä

Hätäkeskuspäivystäjä kysyy tekstiviesteissä avuntarvitsijalta samat perustiedot kuin hätäpuhelun aikana. Nopea avun saaminen kannattaa varmistaa lähettämällä mahdollisimman paljon tietoa jo ensimmäisessä viestissä. Hätäkeskuspäivystäjä kysyy tarvittavia lisätietoja.

Hätätekstiviestin rajoitteet

- Soitto on teknisesti varmempi vaihtoehto kuin tekstiviesti, sillä tekstiviesteissä voi esimerkiksi esiintyä välitysviiveitä tai puhelimen muisti voi olla täynnä.
- Tekstiviestinä tarkoitetaan vain Tietoyhteiskuntakaaren mukaisia tekstiviestejä, ei esimerkiksi whatsApp- viestejä.
- Hätätekstiviestiä ei voi lähettää puhelimesta, missä ei ole SIM-korttia.
- Ulkomaalaisista liittymistä tulevat tekstiviestit eivät ohjautu Suomen hätäkeskukseen.
- Hätätekstiviestin voi lähettää vain ”luonnollinen henkilö”. Hätänumeroon 112 ei ohjata ilmoitinlaitteiden tai vastaavien laitteiden tuottamia viestejä.
- Saldon loppuminen prepaid-liittymäpuhelimista ei estä 112-tekstiviestin lähettämistä.

Lähde: www.112.fi

ENSIAPU

Retken-, vaelluksen- tai leirinjohtajan yhtenä pätevyysvaatimuksena ovat näissä turvallisuusohjeissa mainitut ensiaputaidot. Tapaturman tai onnettomuuden sattuessa auttajan on säilytettävä malttinsa. Auttamiskyky säilyy, kun ensiaputaidot ovat selkäytimessä. Taidot ruostuvat, joten niitä on harjoiteltava. Ilman kertauskurssia ensiapukurssi vanhenee kolmessa vuodessa. Kuuden vuoden välein on käytävä 16 tunnin ensiapukurssi. Ensiaputaitoja ei opi pelkästään lukemalla – on myös harjoiteltava. Ensiapuharjoituksia onkin hyvä sisällyttää esimerkiksi kokouksien, retkien ja leirien ohjelmistoon. Esimerkiksi Suomen Punaisen Ristin (SPR) kurssit ovat hyvä paikka harjoitteluun ja oppimiseen. SPR on määritellyt EA I ja EA II -kurssin alaikärajan 13 vuoteen. Myös partiopiirit järjestävät ensiapukoulutusta.

Ensiavun muistilista

- Leirillä on aina oltava yksi nimetty henkilö, joka vastaa ensiavusta.
- Myös muiden johtajien tulee olla ensiaputaitoisia.
- Ensiapulaukun sisältö on säännöllisesti tarkistettava ja uusittava. Sen sisältöä on myös osattava käyttää!
- Vanhentuneet lääkkeet viedään apteekkiin hävitettäväksi.
- Hyvä hygienia ja siitä huolehtiminen on tärkeää sairauksien ennaltaehkäisyä.
- Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujilta kysytään, onko heillä jotain erityistä huomioon otettavaa, kuten terveydentila, allergiat, erityisruokavalio tai lääkitys.
- Huolehdi siitä, että tapahtuman osallistujat ovat varustautuneet olosuhteiden mukaisesti.

Tavallisimmat tapaturmat ja sairaudet

Yleisimpiä partiotoiminnassakin vastaan tulevia vaivoja ovat

- erilaiset haavat
- nyrjähdykset
- hiertymät ja palovammat
- kylmettymiset ja paleltumat
- rasitusvammat

- murtumat raajoissa
- vatsasairaudet (ruoka, hygienia, koti-ikävä, jännitys)
- päänsärky (nestehukka, rasi-tus, auringonpaiste, savu)
- yskä, nuha, kuumeilu (kylmyys, märkyys, makuupussia ei tuuleteta)
- allergiset reaktiot (hyönteisten pistot, siitepöly, ruoka-aineet)
- sairauksien aiheuttamat kohtaukset.

Ensiapuvarusteet

Ensiapuvarusteita pitää osata käyttää ja niiden kunnosta pitää huolehtia. Niin retkillä, leireillä, vaelluksilla kuin koloilla ja kämpillä pitää olla yksi henkilö nimettynä, joka vastaa ensiapuvarusteiden päivittämisestä ja käyttökunnosta. Jokaisella on velvollisuus ilmoittaa käytetyistä ensiaputarvikkeista vastaavalle henkilölle. On tärkeää osata käyttää varusteita oikein. Tutustu siis ennakkoon kaikkien varusteiden käyttöön.

Seuraavat listat ovat ohjeellisia. Varusteita hankkiessa on hyvä miettiä minkälaisia tyyppi-vammoja esimerkiksi leirin ohjelma voi aiheuttaa, kuinka kauan ollaan leirillä, retkellä tai vaelluksella. Etukäteen on selvitettävä lähin terveydenhuoltopiste. Näillä kaikilla on merkitystä esimerkiksi tarvikkeiden määristä päätettäessä. Vaelluksella luonnollisesti tarvitaan enemmän tukisidoksia sekä mahdollisesti rakkolaastareita kuin reissussa, jossa ei juuri liikuta.

LEIREILLE, RETKILLE JA VAELLUKSILLE TARVITTAVAT ENSIAPUTARVIKKEET

- leikattavaa laastaria
- kiinnitysteippiä esim. Leukoplast
- sidostaitoksia (7 x 7 cm ja 10 x 10 cm)
- haavaside
- joustosiderullia yksittäin pakattuina
- tukisiteitä
- perhoslaastareita
- rakkolaastareita
- puhdistusainetta ja haavapyyhkeitä
- iso ja pieni paineside
- rasvalappuja
- kolmioliina
- kertakäyttöinen kylmähaudepussi (huom. luonnon tarjoamat mahdollisuudet)

- punkkipihdit ja pinsetit
- lämpöpeite
- kuumemittari
- kertakäyttöisiä suojahanskoja
- sakset
- hakaneuloja
- kynä ja paperia
- ensiapuohjeet
- tarvittavat yhteystiedot esim. terveystietokeskusten neuvontanumero ja myrkytystietokeskus
- otsalamppu

Lähde: Ensiapuopas (Duodecim ja SPR, 2007)

LÄÄKKEET

- kuumelääkkeet
- särkylääkkeet
- lääkehiili
- allergialääke
- kortisonivoide
- kyypakkaus

Osallistujilla on oltava omat henkilökohtaiset lääkkeet mukanaan.

PARTIOKÄMPÄN JA PARTIOKOLON TURVALLISUUS

Osoitemerkintä

Partiokämpät ja -kolot saattavat sijaita paikoissa, joihin on vaikea löytää. Tämän vuoksi on tärkeää, että niille on määritetty osoitenumero. Osoitenumeron määrittämisessä ole yhteydessä kunnan rakennusvalvontaan.

Osoitenumero kyltti (valkoisella pohjalla olevat mustat numerot) tulee sijoittaa rakennuksen seinään näkyvälle paikalle, siten että se näkyy hyvin yleiselle tiealueelle. Mikäli kämpä tai kolo sijaitsee yleiseltä tieltä haarautuvan tien varressa, tulee osoitenumero kyltit sijoittaa yleisen tien risteyskseen ja lisäksi myös muihin mahdollisiin tienhaaroihin ennen varsinaista pihapiiriä.

Kämpälle tai kololle voidaan määrittää myös koordinaatit esimerkiksi 112 Suomi -sovelluksen avulla, mikäli kohteeseen on hankalaa määrittää selkeää osoitetta.

Toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin

Kämpän ja kolon eteiseen tai muualle näkyvälle paikalle tulee sijoittaa yleiset toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin. Toimintaohjeiden tulisi sisältää ohjeet hätänumeroon soittamisesta sekä yleiset ensiapuohjeet. Toimintaohjeissa tulee löytyä myös kämpän tai kolon osoite sekä koordinaatit.

Ensiapuvälineistö

Kämpällä ja kololla tulee olla ajantasainen ensiapuvälineistö. Esimerkki välineistön sisällöstä on tämän ohjeen kohdassa ”Ensiapu”.

Alkusammutusvälineet

Kämpällä ja kololla tulee olla riittävä alkusammutusvälineistö. Jokaiselta kämpältä ja kololta tulee löytyä toimintakuntoinen käsisammutin (jauhesammutin 6 kg / nestesammutin 6 ltr, minimiteholuokka 27A 133BC). Huomioitava, ettei nestesammutinta voida säilyttää tiloissa, joissa lämpötila laskee pakkasen puolelle.

Käsisammutin olisi hyvä sijoittaa jokaiseen rakennukseen, jossa käytetään avotulta (esimerkiksi kämpä, keittiörakennus ja sauna). Sammutin kannattaa sijoittaa poistumisreitien varrelle, esimerkiksi ulko-oven viereen, jotta se on tarvittaessa helposti saatavilla. Keittiöissä tulee lisäksi olla sammutuspeite vähintään kokoa 120 cm x 180 cm.

Lämpöisissä tiloissa säilytettävä käsisammutin on tarkastutettava 2 vuoden välein. Kylmissä tiloissa ja lämpötilavaihteluille altistuvissa tiloissa säilytettävä käsisammutin tulee tarkastuttaa 1 vuoden välein. Käsisammutin tulee aina olla tarkastettu. Sammuttimen voi viedä tarkastukseen paikalliseen sammutinhuoltoliikkeeseen.

Palovaroitin on pakollinen

Palovaroitin on pelastuslain mukaan pakollinen jokaisessa asunnossa ja majoitustilassa. Vaarallisinta tulipalossa on myrkyllinen savu. Palovaroittimen toiminta perustuu tulipalossa muodostuvan savun havaitsemiseen varhain, jolloin pelastautumiseen ja alkusammutukseen jää aikaa. Palovaroitin tulee asettaa mahdollisimman korkealle, keskelle huoneen kattoa. Jos palovaroitin on seinässä tai kattopalkin takana, se ei välttämättä reagoi savuun ajoissa.

Palovaroitin tulee asentaa kaikkiin tiloihin tai huoneisiin, joissa nukutaan, jotta se herättäisi nukkujan. Palovaroitin tulisi sijoittaa myös eteiseen tai käytävälle, joka toimii ulosmenoreitinä, jotta havaitaan mahdollisesti siellä alkanut tulipalo ajoissa. Palovaroitinta ei pidä asentaa keittiöön lieden lähelle tai kylpyhuoneeseen.

Lain mukaan palovaroittimia sijoitetaan yksi jokaista alkavaa 60 neliometriä kohti sekä joka kerrokseen. Jos varoittimia tarvitaan useita, ne voidaan kytkeä sarjaan. Palovaroittimet voidaan kytkeä myös suoraan sähköverkkoon, jolloin ne toimivat normaalisti sähköverkossa ja niissä on akku/paristo sähkökatkotilanteita varten.

Kämpän palovaroitin on testattava aina kämpälle saavuttaessa. Varsinkin kylmillään olleeseen mökkiin tai kämppään mentäessä on syytä testata palovaroitin, vaikka paristo olisikin tuore, sillä kylmyys kuluttaa paristoja. Johtaja voi varata mukaansa uuden palovaroittimen ja uusia 9V:n paristoja, jos vanha osoittautuu toimimattomaksi. Palovaroittimen paristo on syytä vaihtaa vähintään kerran vuodessa. Se on helpompi muistaa, jos vaihtoaika on aina jonkin tietyn, vuosittain toistuvan tapahtuman tai päivän yhteydessä. Yksi tällainen päivä on hätänumeropäivä 11.2.

Vaihda palovaroitin kokonaan uuteen 5–10 vuoden välein. Vanhan palovaroittimen voi hävittää nykyisten ohjeistusten mukaan kotitalousjätteiden yhteydessä.

Häkävaroitin

Häkä on hengenvaarallinen kaasu. Se on hajutonta, mautonta ja väritöntä sekä ilmaa kevyempää. Häkä on vaarallista jo pieninä määrinä: se estää hapen sitoutumista vereen.

Häkää syntyy, kun palaminen tapahtuu liian vähässä hapessa, esimerkiksi silloin, kun uunin pellit on suljettu ennen kuin palaminen on loppunut. Häkämyrkytyksen oireet ovat huimaus,

pahoinvointi ja tajuttomuus. Häkämyrkytyksen uhri on saatava nopeasti raittiiseen ilmaan. Palovaroin ei ole kaasui- eikä häkävaroin.

Majoitustiloihin, joissa on tulisijoja, tulisi sijoittaa häkävaroin. Häkävaroin voi olla irrallinen mittari tai sitten yhdistelmävaroin (häkävaroin ja palovaroin). Häkävaroin sijoitetaan valmistajan ohjeen mukaiseen paikkaan.

Kynttilät ja lyhdyt

Kynttilöitä saa polttaa ainoastaan palamattomalla ja tukevalla alustalla. Mikäli tilasta poistutaan tai mennään nukkumaan, tulee kynttilät sammuttaa. Lämpökynttilöitä käytettäessä on muistettava turvavälit kynttilöiden välissä. Lisäksi on huomioitava, että kynttiläpalo tulee sammuttaa tukahduttamalla, ei vedellä.

Ulkotulet on tarkoitettu vain ulkokäyttöön ja niitä saa polttaa ainoastaan valvonnassa. Ulkotulien tulee olla palamattomalla alustalla ja niitä ei saa sijoittaa terassien ja rakennusten välittömään läheisyyteen. Myrskylyhtyjen ja muiden lyhtyjen käytössä tulee olla varovainen. Lyhdyt tulee täyttää aina ulkona.

Lämmittäminen ja tulisijat

Tulen kanssa on aina noudatettava erityistä varovaisuutta. Jos kämppää ei ole pitkään aikaan lämmitetty, on hormit ja itse tulisija aina tarkistettava. Tulta ei saa sytyttää halkeilleisiin tulisijoihin. Aloita avaamalla pelti ja lämmitä varovasti – äkkiä alkava kova lämmitys saattaa talvella rikkoa hormit. Pelti pitää sulkea vasta sitten, kun palaminen tulisijassa on kokonaan päättynyt (hiilet mustia). Tuhka on säilytettävä rakennuksen ulkopuolella kannellisessa palamattomassa astiassa, joka on riittävän etäällä rakennuksesta (ei ulkoseinustalle räystäään alle). Tuhka kannattaa varastoida vasta sitten, kun se on jäähtynyt.

Tulisijan (esimerkiksi takan) edustan lattiasuojauksessa tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

Luukullinen tulisija, suojaus:

- väh. 40 cm eteenpäin
- väh. 10 cm sivulle (luukun reunasta)

Avoim tulisija (syvyys yli 75 cm tai edessä 5 cm vierintäeste), suojaus:

- väh. 60 cm eteenpäin
- väh. 15 cm sivulle (luukun reunasta)

Avoim tulisija (syvyys alle 75 cm ja edessä ei ole vierintäestettä), suojaus:

- väh. 75 cm eteenpäin
- väh. 15 cm sivulle (luukun reunasta)

Rakennuksen omistajan tai haltijan on huolehdittava, että nuohooja nuohooa tulisijat ja hormit määräväleihin. Samalla nuohooja tarkistaa tulisijan ja savuhormin kunnan. Nuohous suoritetaan 1–3 vuoden välein riippuen rakennuksen käyttöajasta. 3 vuotta käyttämättä ollut tulisija tulee nuohota ennen käyttöönottoa.

Nestekaasulaitteet

Nestekaasu on väritön ja myrkytön kaasu, joka on noin kaksi kertaa painavampaa kuin ilma. Se on erittäin herkästi syttyvä polttoaine ja voi muodostaa räjähtävän seoksen ilman kanssa. Turvallisuuksista nestekaasu on hajustettu: haju toimii kaasuvuodon varoitussignaalinä. Koska nestekaasu on ilmaa raskaampaa, sisällä vuotava kaasu painuu lattiatasoon ja syttyy herkästi pienestäkin kipinästä tai muusta sytytyslähteestä. Kun nestekaasua käytetään sisätiloissa, on huolehdittava ilmanvaihdosta. Jos palamisilmaa ei ole riittävästi, muodostuu myrkyllistä häkää.

Kaasupulloa on säilytettävä ja käytettävä aina pystyssä venttiili ylöspäin, jotta nestekaasu tulee ulos kaasumaisena. Jos pullo on kallellaan, kaasu tulee ulos nestemäisessä muodossa ja aiheuttaa vaaratilanteen. Kaasulaitteet kannattaa tarkastaa ja huoltaa vuosittain. Vuotavat liitokset ja letkut sekä huonokuntoiset laitteet lisäävät onnettomuusriskiä. Kaasuvuodon sattuessa on kyseessä aina vaaratilanne. Kun lopetat kaasun käytön, muista sulkea pääsulkuventtiili. Sisätiloissa pulloventtiili toimii pääsulkuventtiilinä. Painoventtiiliä käytettäessä käännä paineensäätimessä oleva

vipu kiinni asentoon, kierreventtiiliä käytettäessä kierrä venttiili kiinni. Kaasulaitteiden kunnossapito ja huolto lisäävät laitteiden käyttöikä ja turvallisuutta. Hyvin palava nestekaasuliekki on sininen ja liekin keskusta sinivihreä. Jos liekin kärjet ovat keltaiset, polttin ei saa riittävästi ilmaa. Sytyttämisvaikeudet ja keltainen liekki kertovat polttimen puhdistustarpeesta.

NESTEKAASUPULLOJEN SÄILYTYS

- Asuinhuoneistossa ja maanpäällisessä autotallissa nestekaasua saa säilyttää enintään 25 kg, esimerkiksi kaksi 11 kg:n pulloa. Suurin sallittu pullokoko on 11 kg.
- Nestekaasupulloa ei saa säilyttää ullakolla, kellarissa eikä maanalaisissa tiloissa. Nestekaasua ei myöskään saa säilyttää veneiden, matkailuvaunujen tai vastaavien sisällä samassa tilassa, jossa yöpyy ihmisiä.
- Varastoi pullo aina pystyasennossa paikkaan, jossa se ei pääse kuumenemaan eikä ole alttiina mekaaniselle vahingoittumiselle. Nestekaasupullot tulee varastoida lukittuun tilaan tai muuten sellaiseen paikkaan, johon asiattomien pääsy on kielletty. Nestekaasupullojen varastointi- ja säilytystilan tulee olla asianmukaisesti tuulettuva.
- Ei kaasupulloa grillin alle. Nestekaasupulloa ei saa käyttää eikä säilyttää kuumaa kaasugrillin alla, sillä pullon pinnan lämpötila ei saa nousta yli +40 asteen. Kun et käytä pulloa, sulje pullon kaasuventtiili. Käytä ja säilytä pulloa aina pystyasennossa.

Lähde:

Turvatekniikan keskus (TUKES),

Käytä nestekaasua oikein -opas, AGA, Käyttäjän ABC,

www.aga.fi

www.tukes.fi

UUOTOJEN ETSINTÄ

- Käytä vuotojen etsimisessä apuna saippuavettä.
- Avaa pulloventtiili, mutta pidä kaasulaitteen sulkuventtiili suljettuna.
- Sivele liitokset saippuavedellä ja tarkistele kaasuletkua: vuotokohtaan ilmaantuu kuplia.
- Letkujen kunto tutkitaan taivuttamalla letkua melko jyrkälle mutkalle. Letkun pinnassa ei saa olla halkeamia, vaan sen on oltava kimmoisa ja ehjä.

- Sulje kaasupullo, kiristä liitokset ja tee vuoto-testaus uudelleen.
- Jos vuoto ei lopu, älä käytä kaasulaitetta, vaan vie se huoltoon.

JOS HAISTAT KAASUA, TOIMI NÄIN

- sulje heti pulloventtiili
- älä käytä avotulta
- älä käytä sähkökatkaisimia
- tuuleta huone: avaa ikkunat ja ovet
- tuulettamisen jälkeen tarkista letku ja letkuliitokset ja etsi vuotokohtaa saippuaveden avulla.

Toiminta tulipalotilanteessa

Partiokämpän ja -kolon alkusammutuskalusto on pidettävä kunnossa. Tulipalon varalta tulee tiloissa olla toimintaohjeet. Pelasta ensin ihmiset. Tee hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 112.

Apua hälyttäessä on tärkeää tietää kämpän sijaintikunta ja osoite. Kun palokunta saapuu paikalle, kerro tilanne: mm. onko ihmisiä vielä vaarassa. Noudata pelastuslaitoksen ohjeita.

1. PELASTA
2. SAMMUTA
3. HÄLYTÄ
4. RAJOITA
5. OPASTA

Tulipalo on helppo sammuttaa aivan alkuvaiheessa. Toimi nopeasti ja harkitusti, huomaat kylä heti, pystytkö sammuttamaan tai rajoittamaan palon. Valitse saatavilla olevista sammutusvälineistä sopivin (sammutuspeite, käsiammutin tai vesi).

Huomioi, että vedellä ei voi sammuttaa rasvapaloa, eikä vettä voi laittaa suoraan sähkölaitteisiin. Sulje ovet ja ikkunat, se hidastaa palon leviämistä.

Tulen käsittely ulkona

MIKÄ ON AVOTULI?

- Avotuli on tuli, joka voi levitä kipinöimällä tai maapohjan kautta ympäristöön.
- Perinteinen nuotio on avotuli.
- Trangia suoraan maapohjalle asetettuna on avotuli. Keittokatos-pöydällä se ei ole avotuli.
- Syttyvästä maapohjasta eristetty telttasaunan savupiipullinen kiuas, jossa poltetaan yksinomaan lehtipuuta, ei ole avotuli. Piipun tiheän kipinäverkon kanssa myös sekapuu voi tulla kysymykseen.
- Muurattu, maapohjasta eristetty tulisija ei ole avotuli, jos poltetaan yksinomaan lehtipuuta
- Helposti kaatuvat kolmijalkaiset pallogrillit ja vastaavat, sekä kertakäyttögrillit ovat avotulia
- Rajatapauksia ovat kipinäsuojalla varustetut, omilla jaloilla olevat tukevat tulisijat, joissa poltetaan vain lehtipuuta, ja syttyvä maa-aines on poistettu metrin säteellä tulisijan alta.

NUOTIO

Hyvä nuotiopaikka on suojainen ja palamattomalla alustalla. Kaikki humus ja juuret poistetaan nuotion pohjalta mieluiten mahdollisimman yhtenäisinä paakkuina. Tuli voi levitä kytemällä juuria pitkin useita metrejä maan alla. Yhtenäisillä paakuilla puolestaan voi jälkikäteen peittää ja naamioida nuotiopaikan. Nuotiota ei pidä tehdä suoraan kalliolle, sillä tuli rapauttaa kallion.

Avotulta ei koskaan saa jättää yksin. Saataville on varattava sammutusvettä tai muuta sammutusmateriaalia. Kun tuli on sammutettu, on nuotion pohja kasteltava. Kuuma nuotionpohja on vaarallinen sytytin, vaikkei siinä olisikaan enää liekkejä.

MUISTA!

Nuotion sytyttämiseen on aina oltava maanomistajan lupa. Metsäpalovaroituksen aikana ei saa tehdä avotulta.

METSÄPALO

Metsäpalovaroituksia on noudatettava aina. Jos metsäpalo syttyy, on nopea toiminta tärkeää. Jos et ole yksin paikalla, lähetä joku hälyttämään palokunta ja patista muut esimerkiksi tuoreilla oksilla tukahduttamaan tulta tai ainakin estämään tulen leviämistä.

Jos tulelle ei mahda mitään, seuraa sen leviämistä ja yritä pysäyttää se heti tilaisuuden tullen esimerkiksi hakkuuaukean tai pellon reunassa. Tarvittaessa voi kaataa puita tuulen alapuolelta, ettei tuli pääse leviämään.

Kipinämikko

Kipinämikko huolehtii kaminallisessa teltassa teltan lämmöstä ja teltassa yöpyjien turvallisuudesta. Kipinämikkoa tarvitaan myös nukuttaessa "tulilla" eli esimerkiksi laavussa, louteessa tai muussa vastaavassa avotulimajoitteessa, kun majoitteen eteen on sytytetty nuotio. Kunnolla rakennettu rakovalkea on turvallinen yöpymistuli ilman kipinämikron valvontaakin. Kipinämikron sukulainen on kynttilävahti, joka iglussa tai lumi-luolassa vartioi happitilannetta kynttilän avulla.

Turvallisuutta voidaan lisätä asettamalla lämmönlähteen ja nukkujien väliin kynnykset, jotka estävät nukkujia vierähtämästä liian lähelle tulta tai kuumaa kaminaa. Kaminan tyypistä riippuen tulee kamina kiinnittää keskisalkoon ja tukea kaminan ripustuspuilla tai asettaa tarkoitukseen tehdyn jalan päälle. Tärkeintä on, että kamina on paikallaan tukevasti ja hätätilanteessa se saadaan teltasta nopeasti ulos. Sangollinen sammutusvettä tulee olla aina teltassa sisällä ennen kaminan sytyttämistä. Sammutusvettä tarvitaan myös talvipakkasella. Tulilla nukuttaessa sammuttamiseen voi käyttää lunta. Tee polttopuita riittävästi valoisaan aikaan koko yön tarvetta varten.

Kipinämikkovuorot (1–2 tuntia per vuoro) jaetaan yöpyjien kesken ennen nukkumaanmenoa. Kipinämikkovuorossa on hyvä olla aina kaksi henkilöä kerralla. Paperille kirjoitettu kipinämikkolista on vuorossa olevalla kipinämikolla sekä sen kopio toimitetaan leirin turvallisuudesta vastaavalle tai leirinjohtajalle. Kun asetutaan nukkumaan vuorojärjestyksessä, on helpompi hämärässä löytää ja herättää seuraava vuorossa oleva herättämättä muita nukkujia. Tyhjä sektori antaa myös tilaa herätellä seura-

vaa mikkoa ja väistyvälle mikolle tilaa asettua yöpuulle. Kipinämikkovuorot aloitetaan tällöin toisesta reunasta ja kipinämikko herättää oman paikkansa vieressä nukkuvan. Pitkillä leireillä / vaelluksilla voidaan vuorossa aloittavaa mikkoa vaihdella, jotta jokainen saa jossain vaiheessa riittävät yhtenäiset yönäiset.

KIPINÄMIKON TEHTÄVÄT

- Olet vastuussa nukkuvien turvallisuudesta. Vahdi, ettei kukaan osu unissaan kamiinaan tai kieri nuotioon.
- Tarkista että sammutusvesiämpäri (kooltaan min. 10l) on täynnä (sulaa) vettä.
- Lisäksi tulitikkuja, puita ja kiehisia on oltava riittävästi.
- Vahdi, että kuivatettavat tavarat eivät kuumene liikaa! Nykyaikaiset tekniset retkeilytekstiilit ja kumisaappaat ovat arkoja kuumuudelle. Kuivata tavarat mieluummin kuivauspuilla teltan katossa kuin kaminaan vieressä tai liian lähellä nuotiota.
- Lisää puita ylläpitääksesi sopivaa, tasaista lämpötilaa. Lisää mieluummin usein klapi kerrallaan, kuin harvoin monta klapi samaan aikaan.
- Pysy hereillä.
- Jos leirissä on useita kaminatelttoja, käy välillä naapuriteltan ovella kurkkamassa, että sielläkin ollaan valmiilla.
- Jos leiriläisiä on yöllä muissa tehtävissä, huolehtii kipinämikko siitä, että tulijoille on tarjolla lämmintä vettä.
- Herätä seuraava kipinämikko. Vahtivuorosi päättyy vasta sitten kun seuraava kipinämikko on täysin valmiina.
- Puhu kuiskaamalla. Salli muiden nukkua toimimalla hiljaa.

MUISTETTAVAA

- Ole varovainen lisätessäsi puita kamiinaan. Älä tukahduta tulta latomalla pesää liian täyteen.
- Kipinämikolla kannattaa olla lähettyvillään lämpöä kestävätkä hanskat, taskulamppu, puukko, tulitikut, kello, juomapullo sekä vuorolista.
- Muista palovamman ensiapu: viileä vesi ja talvella lumi.
- Älä sytytä sammunutta tulta millään sytytysnesteellä. Älä sijoita myrskylyhtyä kiinni kamiinaan tai välittömästi sen yläpuolelle ("leimahdusvaara").
- Ongelmatilanteissa, kuten kaminan piipun tukkeutuessa, herätä johtaja avuksi. (Tarvittaessa pilki kaminan piippu.)

OHJEITA HÄTÄTILANTEISIIN

- Sammuta kaminan ulkopuolelle levinnyt tai nuotiosta leviävä tuli sammutusvesiastian vedellä tai tukahduttamalla. Herätä nukkujat.
- Jos palava kamina syystä tai toisesta kaatuu, estä telttakavereita polttamasta itseään ja tavaroita syttymästä. Pyrkikää nostamaan kamina nopeasti pystyyn.
- Jos telttakangas, makuupussi tai mikä tahansa muu roihahtaa ilmiliekkeihin, poistukaa teltasta (tarvittaessa suoraan liepeen ali) ja herättäkää myös naapuriteltat sekä kutsukaa leirin turvan päivystäjä paikalle.
- Tärkeintä on saada nopeasti kaikki nukkujat turvaan. Tavarat jätetään – ne ovat korvattavissa.

TURVALLISTA RETKI- JA LEIRIRUOKAA

Ruokamyrkytys

Ruokamyrkytyksellä tarkoitetaan saastuneen ruuan tai juoman nauttimisesta aiheutunutta sairautta. Myrkytyksen voi aiheuttaa ruuan tai veden mukana elimistöön päässeet mikrobit, joita ovat bakteerit, virukset, homeet, hiivat ja loiset. Yleisimpiä ruokamyrkytyksen syytä ovat ruuan riittämätön kuumennus, liian hidas jäähdytys, säilytys liian lämpimässä ja puhtauden laiminlyönti.

MITEN VOIT VÄLTÄÄ RUOKAMYRKYTYKSEN?

- Pese kädet usein – aina vessassa käynnin jälkeen ja ennen ruuanvalmistusta ja ruokailua. Leirillä on tärkeää huolehtia, että myös leiriläiset pesevät kätensä.
- Käsien desinfiointi
- Pidä keittiö puhtaana: pese työvälineet ja leikkuulaudat aina käytön jälkeen ja aina ennen ruuanvalmistusta.
- Säilytä elintarvikkeet oikeassa lämpötilassa.
- Kuumenna ruoka kunnolla ja jäähdytä äkkiä.
- Vältä ruuanvalmistusta sairaana.

Vatsakipu, oksentelu ja ripulointi ovat tyypillisiä ruokamyrkytyksen oireita. Ruokamyrkytystä voi epäillä, jos useat ihmiset saavat samanaikaisesti vatsakipuja ja alkavat oksennella ja ripuloida. Yleensä ruokamyrkytyksen oireet tulevat ensimmäisen vuorokauden sisällä ruoan nauttimisesta, ja lähes kaikki samaa ruokaa syöneet oireilevat.

Mahataudissa ihminen menettää nestettä ja suoloja. Siksi nesteytyksestä on pidettävä huolta tarjoamalla potilaille pieniä nestemääriä useasti.

Hygieniavinkkejä keittiöön

ALOITA RUUANVALMISTUS AINA KÄSIENPESUSTA.

Pese kädet myös ruuanvalmistuksen aikana aina:

- Kun siirryt elintarvikkeesta toiseen (esim. lihan tai leivän käsittelystä kasviksiin tai raa'an elintarvikkeen valmistamisesta valmiin ruoan esillepanoon).
- Multaisten juuresten ja raakojen kasvien käsittelyn jälkeen.
- Ennen kuumentamatta syötävien elintarvikkeiden käsittelyä (salaatit, tuorepalat, hedelmät).

Desinfiioiva käsihuuhe ja kertakäyttöiset suojakäsineet ovat myös leirioloissa käteviä.

KÄYTÄ RUUANVALMISTUKSEEN VAIN PUHDASTA VETTÄ.

KÄYTÄ VALMISTUKSEEN VAIN PUHTAITA VÄLINEITÄ JA ASTIOITA.

- Kun siirryt lihasta tai kalasta kasviksiin tai päinvastoin, puhdista työvälineet kuumalla vedellä ja pesuaineella tai vaihda ne leikkuulaudalla.

SÄILYTÄ SIISTISTI.

- Harkitse helposti pilaantuvien elintarvikkeiden, kuten jauhelihan tai tuoreen kalan ottamista mukaan retkelle tai leirille. Niiden kylmäketjusta pitää pysyä huolehtimaan katkeamattomasti.
- Kylmäsäilytystilojen, esimerkiksi maakuopan, lämpötilan pitää olla alle +8 astetta, kalan tai lihan säilytyksessä lämpötilan on oltava 0 – +3. Mitä kylmemmässä elintarvikkeita säilytetään, sitä turvallisempina ja laadukkaampina ne säilyvät.
- Suojaa säilytettävät elintarvikkeet aina muovipussilla, tuorekelmulla tai muulla tavoin niin, ettei niihin pääse pölyä tai kärpäsiä. Älä pidä ruokia auringonvalossa.

Suunnittele ruokalista siten, että käytät pilaantumisherkimmät elintarvikkeet aina ensimmäisenä. Jauheliha säilyy kypsennettynä paremmin.

KYPSENNÄ RUOKA KUPLIVAN KIEHUVAKSI.

- Haalea ruoka on otollinen kasvualusta ruokamyrkytyksiä aiheuttaville bakteereille. Kun lämpötila nousee yli +60 asteen, alkavat mikrobit tuhoutua. Jos ruokaa pitää säilyttää kuumana ennen tarjoilua, sen tulee olla riittävän lämmintä (vähintään +60 astetta).
- Nauti ruoka kuumana, heti valmistamisen jälkeen ja valmista vain tarvetta vastaava määrä. Jäännösruokien uudelleen tarjoaminen ei ole suotavaa.

TISKIVEDEN MÄÄRÄSTÄ JA KUUMUDESTA EI PIDÄ TINKIÄ.

- Jokaisella ruokailijalla on oltava mahdollisuus tiskata astiansa puhtaalla ja kuumalla vedellä. Esipesu pitää pesuveden pitempään puhtaina, ja huuhtelu mahdollisimman kuumalla vedellä varmistaa astioiden puhtauden.

Hygieniapassi

Lippukunnan partiotapahtumissa ei tarvita hygieniosaamistodistusta (hygieniapassia), sillä hygieniosaamista vaaditaan varsinaisesti vain elintarvikkeita ammattimaisesti käsitteleviltä ihmisiltä. Osaamisen osoittamisen velvoite ei koske satunnaisia tapahtumia.

Tilapäisellä myynnillä, johon voi liittyä valmistusta ja tarjoilua, tarkoitetaan harvemmin kuin kerran kuukaudessa tapahtuvaa myyntiä, joka ei yhtäjaksoisesti kestä kauempaa kuin kaksi vuorokautta.

Jos joku haluaa myydä tai valmistaa muuten tarjoiltavaksi ruokaa torilla tai muussa ulko-tilassa, hänen pitää ilmoittaa asiasta ennen toiminnan aloittamista sen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, jonka alueella myynti- tai tarjoilupaikka sijaitsee. Tässä ilmoituksessa on kerrottava hakijan yhteystiedot, tilapäismyynnin aika ja paikka, toiminnan laatu, tuotevalikoima sekä selvitys säilytysolosuhteista, myyntikalusteista ja talousvedensaannista.

Ilmoittaminen tulee tehdä hyvissä ajoin, jotta neuvotteluille ja tarvittaville tarkastuksille jää riittävästi aikaa. Ilmoittaminen tulisi tehdä viimeistään 14 vuorokautta ennen tilapäismyynnin aloittamista. Viranomaisen ei tee asiasta erillistä päätöstä eikä peri maksua. Makkaran myynnistäkin pitää ilmoittaa kunnan terveystarkastajalle.

SALMONELLA

Ruoanlaittajalle tehtävä salmonellatutkimus on yleensä aiheellinen, jos hänellä tai hänen perheellään on ollut ripulioireita viimeisen kuukauden aikana. Tutkimukseen voi olla aihetta myös, jos hän on ollut viimeisen kolmen kuukauden aikana Pohjoismaiden ulkopuolella.

Tartuntatautilaissa ei vaadita salmonellatutkimusta alle kuukauden pituisissa työsuhteissa. Kunnan terveystarkastaja voi silti velvoittaa partioleirin muonittajia salmonellatutkimukseen. Leirin muonitusta suunniteltaessa kannattaa olla yhteydessä paikalliseen terveystarkastajaan.

RUOKA-AINEALLERGIAT JA ERITYISRUOKAVALIOT

Ruokayliherkkyyttä tai erityisruokavalioita ei saa vähätellä, koska osa väärän ruoan syömisen oireista voi olla vaarallisia tai jopa henkeä uhkaavia. Elintarvikkeiden tuoteselosteet kannattaa lukea huolellisesti. Esimerkiksi keliakikolle pienikin määrä gluteenia on haitallista ja pähkinäallergiselle manteli voi aiheuttaa hengenvaarallisen sairaskohtauksen. Hyvin allergisten henkilöiden tulee pitää omaa adrenaliiniruiskua mukanaan allergisten hätätilanteiden varalta.

Lisätietoa: www.allergia.fi

Lisätietoa hygienia-asioista kunnan terveystarkastajilta ja Elintarviketurvallisuusvirastosta www.evira.fi

TOIMINTA VESILLÄ

Uinti

Uiminen ja uimataito ovat suhteellinen käsite: uimahallissa on helppo uida 500 metriä, mutta kylmässä vedessä pienessäkin aallokossa matkassa on jo urakkaa.

OTA UIMISESSA HUOMIOON SEURAAVAT TURVATOIMET

- Uimapaikka on aina tutkittava, ennen kuin uimarit päästetään veteen. Uimarannat on talven jälkeen tarkastettava huolellisesti.
- Uida saa vain yhteisesti sovitulla uimapaikalla.
- Älä koskaan sukella veteen, jos et ole ensin tutkinut pohjaa.
- Uinnin on tapahduttava aina valvotusti. Uimaan saa mennä vain valvojan ollessa paikalla ja hänen luvallaan. Uimavalvojiksi valitaan pelastus- ja uimataitoiset johtajat. Valvojia tulee olla yksi alkavaa kymmentä uimaria kohden
- Uimarit jaetaan uimapareihin, jotka pitävät huolta, että kaverikin tulee rannalle. Tällä tavalla pystytään kontrolloimaan suurenkin joukon uimista.
- Koskaan ei pidä mennä uimaan yksin.
- Hyvä tapa on pitää leirin uimajat päivittäin samoina.
- Uimapaikalla tulee olla pelastusvene ja pelastusvälineitä.

Veneily ja melonta

Vesillä tapahtuvaa partiotoimintaa varten on omat turvallisuusmääräyksensä *Turvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita partiotoimintaan vesillä*. Vesillä liikkuttaessa, kuten suojaisten vesistön ylityksessä tai ihmisten kuljetuksessa mantee-reelta saareen ja takaisin, pitää aina varmistaa turvallisuus.

Käytettävän aluksen tulee olla merikelpoiseksi todettu. Päälliköllä tulee olla tietoa merenkulusta ja kokemusta vesillä liikkumisesta.

- Kun liikutaan vesillä, on kaikille oltava pelastus- tai kelluntaliivi. Liivien käytön laiminlyönti on välinpitämättömyyttä.
- Huolehdi, että käytössä olevat veneet ovat toimintakuntoisia.
- Rajaa tai merkitse etukäteen se vesi-alue, jolla veneillä, jollilla, kanooteilla ja polkuveneillä saa liikkua. Veneitä käytettäessä on rannalle jätävä aina yksi vene mahdolliseen pelastustehtävään.
- Vesillä liikkumista on aina valvottava.
- Melottaessa pidetään yllä kelluntaliivejä.
- Kypärä kuuluu koskenlaskijan varusteisiin.
- Koskenlaskuun ja merimelontaan on parasta perehtyä kokeneiden melojien opastuksella.
- Koskenlaskussa kosket on tarkastettava etukäteen maalta käsin.

Hengenpelastus

Hengenpelastus ja siihen liittyvä painelupuhalluselytytys ovat asioita, jotka liian usein opetellaan vain teoriassa. Taitoja on harjoiteltava. Tositalanne ei ole enää harjoittelutilanne.

Melojan turvallisuussäännöt

ENNEN VESILLELÄHTÖÄ

- Kerro reittisi ja lähtöaikasi tuttavalle
- Tutki säätiedostus tarkasti
- Pukeudu lämpimästi
- Varaa mukaan vaihtovaatteet sekä evästä ja juomaa
- Älä melo yksin
- Pakkaa matkapuhelin vesitiiviisti ja varmista akun riittävyys

VESILLÄ

- Pidä aina melonta- tai kelluntaliivit päällä.
- Seuraa sään kehittymistä tarkasti.
- Lähde aina kohti vastatuulta, jos mahdollista, tällöin paluumatkalle säästyvä voimia.
- Jos kova aallokko yllättää käännä keula kohti aaltoja.
- Älä koskaan aliarvioi luonnonvoimia.

JOS JOUDUT VEDENVARAAN

- Pysy rauhallisena ja huuda apua.
- Jos kanootti tai vene kaatuu, pysy sen lähellä.
- Yritä kiivetä takasisin tai pohjan päälle.
- Soita 112.

JOS KAVERISI PUTOAA KANOOTISTA TAI VENEESTÄ

- Rauhoita kaveria
- Ota kättä pidempää ja pelasta kaverisi

Lähde:

www.viisaastivesilla.fi/etusivu/pelastu_ja_pelasta/vesilla/vedesta_pelastautuminen

Lisätietoja Melonta- ja soutuiliiton turvallisuusohjeista: melontajasoutuliitto.fi

HEIKOT JÄÄT

Jääpeite ei koskaan synny hetkessä, vaan vähitellen. Jään paksuus saattaa vaihdella suuresti järven eri osissa. Varsinkin kevätjää on arvaamaton ja petollinen. Jään muodostuminen ja sen paksuus ovat aina riippuvaisia veden kylmenemisestä, johon vaikuttaa vesimassa. Pieni, matala, seisovavetinen järvi jäätyy paljon nopeammin kuin suuri tai syvä järvi tai virtaamapaikka.

Erityisiä vaaranpaikkoja ovat sulina pysyvät jokien suut, siltojen alustat, virtapaikat, vedenalaisten karien ympäristö, järvessä olevien lähteiden kohdat ja viemärien suut. Talvisissa olosuhteissa on syytä ottaa ennakkoon selvää jään vahvuudesta sekä mahdollisista virtapaikoista tai muista heikon jään alueista.

Jälle kannattaa merkitä peli- ja leikkialue, jonka jäänpaksuus on varmistettu. Jos et ole varma jään kantavuudesta, valitse kiertotie tai vaihda ohjelmaa.

Jos joudutaan menemään varmistamattomalle jäälle, kulkijoiden välillä pidetään varmuustäisyydet, ryhmällä on mukana heittoliinoja, jonon ensimmäisellä on jäänkeston tarkkailuun soveltuva piikillä varustettu keppi ja jokaisella on jäänaskalit kaulassa.

Kun hiihdetään ja kannetaan rinkkaa, on muistettava avata siteet ja lantiovyö ennen jälle menoa. Tavarat on hyvä kuljettaa ahkioissa, ainakin ryhmän kärjessä kulkevan.

Jos putoat jäihin toimi näin

- Huuda heti apua tai puhalla pilliin.
- Käänny siihen suuntaan, josta olit tulosta. Irroita sukset, jos et pääse muuten ylös.
- Riko jäätä edeltäsi niin pitkälle kuin se käsin ja vartalolla särky.
- Kohota itsesi uintipotkuilla vaaka-asentoon jäänaskaleita apuna käyttäen, ja ponnista jään päälle.
- Kieri, ryömi ja konttaa kunnes varmasti olet kestäväällä jäällä.
- Hakeudu nopeasti lämpimään.

Jos et pääse ylös avannosta

- Pidä kiinni jään reunasta.
- Pysyttele lämpöhukan pienentämiseksi mahdollisimman liikkumattomana paikallasi.
- Huuda apua tai puhalla pilliin.
- Pidä yllä elämänhaluasi. Taistelu-mieliala lisää selviytymismahdollisuuksiasi.

Jos joku toinen tarvitsee apuasi

- Toimi ripeästi, mutta siten, ettet itse joudu uhriksi.
- Etsi mukaasi sopiva apuväline kättä pidemmäksi. Sellaiseksi sopii köysi, riuku, oksa, airo tai oma takki.
- Lähesty pelastettavaa vahvan jään suunnasta, konttaa ja ryömi viimeiset metrit. Auttaesasi levitä painon tasaamiseksi jalkasi.
- Jos auttajia on useampia, voitte muodostaa pelastusketjun.
- Liikuttelu kylmettynyttä erittäin varovaisesti. Hieronta, alkoholi ja nopea lämmittäminen voivat aiheuttaa vaarallisen jälkijäähtymisen.
- Suojaa vedestä autettu lisäjäähtymiseltä ja toimita terveyskeskukseen.
- Jos uhri on tajuton, varmista hapensaanti, suojaa lisäjäähtymiseltä ja toimita uhri nopeasti sairaalaan. Älä elvytä tajutonta uhria. Syvästi alilämpöisen painantaelvytys voi aiheuttaa hengenvaarallisen sydämen kammiovärinän.

Lähde:

www.suh.fi/oppaat_ja_vinkit/pelastu_ja_pelasta/turvallinen_jaalla_liikkuminen/jaista_pelastautuminen

ORGANISAATIO KOHTAA KRIISIN

Vaikka partiotoiminnassa pyritään kaikin tavoin välttämään kriisejä, niihin tulee kuitenkin varautua niin lippukunnassa, piirissä kuin keskusjärjestössäkin. Jokaisella organisaatiolla tulee olla kriisin varalle suunnitelma, josta ilmenee kuka toimii ja miten, esimerkiksi onnettomuuden tapahduttua. Arkisessa partiotoiminnassa kriisin voi synnyttää esimerkiksi tulipalo (teltan tai kämpän palaminen), paha eksyminen, sairauskohaus, hukkuminen, vakava paleltuminen, liikenneonnettomuus tai veneilyturma. Kun on ensin huolehdittu tarvittavasta ensiavusta, pelastustyöt on aloitettu ja lisäävun opastaminen paikalle organisoitu, tulee aloittaa kriisiviestintä.

Jos tilanne ei ole laajuudeltaan vakava, selvitään vähemmällä tiedottamisella. Näitä vähemmän vakavia tilanteita ovat esimerkiksi se, että leiriläiseltä murtuu nilkka kesken hiihtolenkin, tai se, että sudenpentu saa pienen palovamman kesäleirillä. Tällöin riittää, kun asiasta ilmoitetaan lippukunnanjohtajalle ja luonnollisesti myös partiolaisen kotiin.

Viestintä kriisitilanteessa

1. Ilmoita tapahtumasta heti uhrin kotiin.
2. Kerro tapahtumasta välittömästi lippukuntasi johtajalle. Lippukunnanjohtajan velvollisuutena on tiedottaa heti piiriin, joka on yhteydessä keskusjärjestöön.
3. Piiri auttaa lippukuntaasi viestinnässä. Kriisiviestinnässä nopeus on valttia, joten on tärkeää ottaa yhteyttä piiriin viipymättä. Piirissä on toimintasuunnitelma ja vastuunjako sovituna kriisiviestinnän varalle.

ÄLÄ KERRO KAIKKEA KAIKILLE

Medialle tai muille ulkopuolisille ei saa kertoa henkilöiden nimiä tai muita henkilökohtaisia, esimerkiksi terveydentilaan, liittyviä tietoja. Piirin kanssa sovitaan kuka ensisijassa vastaa viestimisestä, se voi olla piirin edustaja.

Viranomaistutkintaan liittyviä tietoja ei saa välittää ulkopuolisille – näissä tilanteissa viestinnästä vastaa viranomainen.

Julkisesti ei saa myöskään esittää mitään arviota tai oletuksia kriisin syistä. Muista

myös ohjeistaa myös muut tilanteesta tietoiset asianmukaisesta viestinnästä, kuten siitä, ettei kriisitilanteista saa julkaista kuvaa tai tekstiä sosiaalisessa mediassa.

Lisätietoa:

www.partio.fi/lippukunnille/lippukunnan-johtamien/viestinta-ja-markkinointi/kriisiviestinta/

Tapahtumien jälkipuinti

Jos jotain vakavaa on sattunut, koskettaa se usein tavalla tai toisella hyvin monia ihmisiä. Tällöin on tärkeää muistaa jälkipuinnin osuus tapahtuman käsittelyssä. Jos tapahtuma on ollut laajuudeltaan todella vakava, kaivataan jälkipuintiin ammattilaisten apua. Helpoimmin apua saa tällöin omasta terveyskeskuksesta. On tärkeää purkaa tapahtunut kaikkien osallisten kesken.

MITÄ ON JÄLKIPUINTI?

Jälkipuinti on tarkoitettu äkillisen, epätavallisen tai odottamattoman tapahtuman osallisille. Kyseessä voi olla onnettomuus, väkivallan kohteeksi joutuminen, läheisen äkillinen kuolema tai loukkaantuminen tai läheltä piti -tilanne. Joskus apua tarvitaan, vaikka henkilö olisi vain joutunut traumaattisen tilanteen silminnäkijäksi. Tarkoituksena on ehkäistä onnettomuuksien tai uhkaavien tilanteiden aiheuttamia jälkireaktioita. Jälkipuintia on defusing, joka on heti tapahtuman jälkeen tehtävä purkukeskustelu, jonka voi vetää esimerkiksi partiojohtaja. Debriefingillä tarkoitetaan ammattilaisen vetämää jälkikeskustelua, jolloin tapahtumasta on kulunut jo aikaa. Paikallinen terveyskeskus auttaa tehtävään koulutettujen saamisessa apuun. Purkukeskustelun voi pitää vaikka mitään vakavaa ei olisi sattunut. Jokaisen partiojohtajan on hyvä osasta purkukeskustelun periaatteet.

Lisätietoja saat piiritoimistosta.

NÄIN PIDÄT PURKUKESKUSTELUN

JOHDANTOVAIHE (5–10 MIN)

Johdantovaiheessa luodaan turvallinen ja avoin ilmapiiri purkukeskustelulle. Vetäjän johdolla esittäydytään ja sovitaan purkukeskustelun periaatteista ja luottamuksellisuudesta. Henkilökohtaiset tunteet ja ajatukset jäävät vain ryhmän tietoon eikä niitä kerrota eteenpäin.

LÄPIKÄYNTIVAIHE (10 – 30 MIN)

Läpikäyntivaiheessa jokainen ryhmän jäsen saa kertoa lyhyesti omista kokemuksistaan ja päällimmäisistä tuntemuksistaan tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Vetäjän tehtävä on ohjata keskustelua siten, että jokainen osallistuja saa käyttää puheenvuoron ja hiljaisempiakin kannustetaan puhumaan. Purkukeskustelussa ei ole tarkoitus edetä tunteiden syvällisempään käsittelyyn, mutta tunteiden esiin tuominen sallitaan kaikille.

INFORMOINTIVAIHE (5–10 MIN)

Lopuksi vetäjä tekee yhteenvedon keskustelusta ja samalla pohditaan tulevaisuuden ja arjen kohtaamista kokemuksen jälkeen. Mikäli kokemus on ollut jollekin psyykkisesti erityisen kuormittava, on arvioitava, tarvitseeko hän lisätukea esimerkiksi henkilökohtaisen keskustelun muodossa. Lopuksi vetäjä kertoo kenen puoleen ryhmän jäsenet voivat kääntyä, jos tapahtumat alkavat vaivata häiritsevästi mieltä myöhemmin.

MUISTILISTA PURKUKESKUSTELUN VETÄJÄLLE

1. Kokoontukaa rauhalliseen paikkaan. Istukaa ringissä, siten että kaikilla on katsekontakti toisiinsa.
2. Käykää läpi kokoontumisen tarkoitus, sopikaa luottamuksellisuudesta, henkilökohtaiset tunteet ja ajatukset jäävät vain ryhmän tietoon, niitä ei kerrota eteenpäin ja esittäytykää, jos ette tunne toisianne.
3. Käykää läpi tapahtumat ja toiminta siten, että jokainen mukana ollut kertoo oman tehtävänsä ja kokemuksensa tehtävästään ja tapahtumista
4. Jokainen tuo esille sekä tuntemuksensa että ajatuksensa toimintatilanteen tai harjoituksen kulun aikana ja sen jälkeen.
5. Vetäjä tekee lopuksi yhteenvedon. Mikäli jollekin on vaikea irrota toimintatilanteesta tai kokemus on ollut psyykkisesti erityisen kuormittava, on arvioitava, tarvitseeko hän lisätukea, esim. henkilökohtaisen keskustelun muodossa.
6. Kerro lopuksi, kenen puoleen ryhmän jäsen voi kääntyä, jos tapahtumat tai oma rooli alkaa vaivata häiritsevästi myöhemmin.

Lähde: Suomen Punainen Risti

Lapsi tarvitsee tukea

Lapsen ikä vaikuttaa reagointiin ja tapahtuman käsittelyyn. Lapset ovat riippuvaisia aikuisten kyvystä olla läsnä ja tukena sekä auttaa tiedon käsittelyssä. Lapsi ei välttämättä osaa aikuisen tavoin pukea tuntemuksiaan sanoiksi. Esimerkiksi lapsen voimakas tarrautuminen vanhempiinsa voi olla lapsen tapa osoittaa pelkoa siitä, että vanhemmille voi tapahtua jotain ikävää. Lapsi ei jaksa surra koko aikaa vaan välillä lapsi voi leikkiä normaalisti.

- Puhu lapsen kanssa tapahtuneesta. Olen-naista on, että lapsi ymmärtää tapahtuman olevan totta ja että hänellä on käsitys tapahtuneesta, sen syistä ja seurauksista. Näin kauhukuville jää mahdollisimman vähän tilaa, mikä vuorostaan vähentää mahdollisia pelkoja ja syyllisyydentunteita.
- Kaikkia ikäviä yksityiskohtia ei kuitenkaan tarvitse kertoa.
- Kuuntele keskeyttämättä, mitä lapsi sinulle kertoo ajatuksistaan ja tunteistaan. Korjaa vasta sen jälkeen lapsen mahdolliset väärinkäsitykset tapahtuneesta.
- Kohtaa kaikki lapsen kysymykset, vaikka kaikkiin ei löytyisikään vastausta.
- Rohkaise lasta ilmaisemaan tunteitaan esimerkiksi leikkimällä tai piirtämällä.
- Älä peitä liikaa omia tunteitasi. Kerro lapselle miksi olet surullinen. Anna lapselle aikaa ymmärtää. Tue lapsen turvallisuuden tunnetta ylläpitämällä arkirutiineja.
- Jos kriisi on kohdannut perhettä, vanhemmat eivät ehkä jaksa koko aikaa olla riittävästi lapsen tukena. Silloin lasta auttaa parhaiten, kun sopii jonkun lapselle turvallisen ja tutun aikuisen kanssa, että hän on läsnä ja tukena lapselle.

Lähde: Ensiapuopas,
www.punainenristi.fi
www.spr.fi

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Partiossa pääperiaatteena on edistää lasten ja nuorten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Hyvinvoinnin näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää on pyrkiä kaikessa partiotoinnassa laadukkaaseen toimintaan, joka jo itsessään ehkäisee ikävien tilanteiden syntymistä. Kaikesta huolimatta myös partiossa voi tapahtua ja tulla ilmi ikäviä asioita. Tähän tarpeeseen Suomen Partiolaiset ovat laatineet Turvallisesti yhdessä -ohjeen ja verkkokurssin, joihin kannattaa tutustua ihan omina kokonaisuuksinaan. Tähän turvallisuusohjeeseen on laadittu yhteenveto Turvallisesti yhdessä -ohjeen keskeisistä asioista.

TAVOITTEENA TURVALLISESTI YHDESSÄ -OHJEESSA ON, ETTÄ:

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen toteutuu kaikessa SP- FS:n toiminnassa eli lippukunnissa, piirijärjestöissä, keskusjärjestössä, mukaan luettuna sekä vapaaehtoiset toimijat että työntekijät,
- SP-FS:n toimijoilla on riittävästi tietoa lasten suojelemiseksi ja turvallisuuden edistämiseksi toiminnassa,
- SP-FS:n toimijat huomioivat Turvallisesti yhdessä -ohjeistuksen kaikissa tilanteissa ja kohtelevat kaikkia lapsia ja nuoria kunnioittaen sekä
- SP-FS:lla on olemassa toimintaohjeet lasten ja nuorten kaltoinkohtelun estämiseksi ja lapseen tai nuoreen kohdistuneen kaltoinkohteluepäilyn hoitamiseksi.

HYVINVOINTIA EDISTÄVIÄ TOIMENPITEITÄ PARTIOTOINNASSA OVAT MUUN MUASSA

- Parijohtajuus – Kannustetaan käyttämään kaikessa toiminnassa parijohtajuuteen toiminnan laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi.
- Mukavasti yhdessä -ohjeistus avuksi kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen.
- Turvallisesti yhdessä -verkkokurssi.
- Velvoittava koulutus kaikille yli 15-vuotiaille ryhmänvetäjille ja yli 18-vuotiaille jäsenille.
- Toimintaohjeet lastensuojelua vaativiin tilanteisiin.

- Toimintaohjeet vapaaehtoisen rikostaustan selvittämiseen

Näin toimit lasten ja nuorten suojelua vaativissa tilanteissa

PARTIOSSA VOI OLLA ESIMERKIKSI SEURAAVANLAISIA PUUTTUMISTA VAATIVIA TILANTEITA:

- Lasta ei tulla hakemaan kokouksesta tai leiriltä.
- Vanhempi hakee lastaan kokouksesta tai retkeltä selvästi päihtyneenä.
- Lapsessa tai nuorella on havaittavissa pahoinpitelyn jälkiä.
- Lapsi tai nuori kertoo itse laiminyönneistä ja/tai hyväksikäytöstä.
- Lapsi tai nuori kertoo omasta päihdekäytöstään, tai johtajalla herää huoli sen vakavuudesta.
- Lapsen tai nuoren käytös huolestuttaa.
- Lapsi kertoo, että ei halua tai uskalla mennä kotiin.
- Muusta syystä herää huoli huoltajan päihde- tai mielenterveysongelmasta, joka vaarantaa lapsen hyvinvointia.
- Joku lapsi aiheuttaa merkittävää vaaraa toisille lapsille partiossa.

Toimintaohjeet

ENNAKOINTI

- Jokaisessa lippukunnassa on nimettynä turva-aikuinen, joka osaa tukea lippukunnan jäseniä lastensuojeluasioissa.
- Turva-aikuinen huolehtii siitä, että kaikki lippukunnan johtajat ovat suorittaneet Turvallisesti yhdessä -verkkokurssin.
- Lippukunnassa on sovittuna toimintaohjeet lastensuojelun näkökulmasta huolta herättävien asioiden hoitamiseen.
- Jokainen johtaja tallentaa puhelimeensa sosiaalipäivystyksen numeron mahdollista eteen tulevaa yllättävää lastensuojeluasiaa varten.

ÄLÄ JÄÄ YKSIN!

- Kenenkään ei tarvitse osata hoitaa lastensuojeluasioita itse, vaan ammattilaiset ja piiri-toimisto ovat kaikkien partiolaisten tukena.

KYSY JA KUUNTELE

- Jos partiossa herää lastensuojeluun liittyvä huoli jostakusta lapsesta tai nuoresta, asiaan puututaan välittömästi.
- Ikävä tilanne voi tulla yllättäen, tai huoli on saattanut syntyä vähitellen.
- Asiasta tulee keskustella asianosaisen lapsen kanssa.
- Keskustelussa on hyvä olla mukana oma johtajapari tai lippukunnan toinen johtaja, koska näin tilanne pysyy helpommin hallinnassa, tunnekuormaa pystyy jakamaan ja asiaa pystyy käymään läpi jälkikäteen toisen johtajan kanssa.
- Asian selvittämistä ja kysymysten esittämistä lapselle ei kannata arkailla.
- Lapsen kanssa on tärkeää käyttää täsmällisiä ilmaisuja ja suorita kysymyksiä, joita ei voi käsittää väärin. Esimerkiksi väkivallasta on hyvä puhua suoraan.
- Jos lasta pelottaa kertoa, häntä ei saa pakottaa, mutta pitää yrittää silti rohkaista.
- Kannattaa välttää johdattelevia kysymyksiä, esimerkiksi ”Onko isä/äiti lyönyt sinua?”. Hyvä kysymys on esimerkiksi ”Mitä sinulle on sattunut?”.
- Lapselle tai nuorelle ei pidä luvata asioita perusteettomasti, esimerkiksi: ”Hyvä, kun kerroit. Näin ei tapahdu enää ikinä.”
- Keskustelusta on hyvä tehdä muistiinpanot, jotta asiaan voi palata tarvittaessa myöhemmin eikä johtajan tarvitse yrittää pärjätä muistin varassa.
- Ole yhteydessä huoltajiin
- Asiasta ollaan heti yhteydessä lasten huoltajiin, ellei ole syytä epäillä, että tämä aiheuttaisi lapselle vaaraa.

TEE TARVITTAESSA

LASTENSUOJELUILMOITUS

- Lastensuojeluilmoitus on huolenilmaus, jonka perusteella sosiaaliviranomaiset aloittavat selvittelyn siitä, onko lastensuojelun avulla tarvetta.
- Jos asia on kiireinen, ilmoitus on tehtävä välittömästi oman kunnan sosiaalipäivystykseen tai numeroon 112. Jos asia voi odottaa seuraavaan päivään, niin ilmoituksen tekee lippukunnan turva-aikuinen, lippukunnanjohtaja tai piirin työntekijä.
- Ilmoitus kannattaa tehdä puhelimitse.
- Jokaisella on mahdollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus nimettömänä.
- Lastensuojeluilmoitusta tehdessä tulee kertoa lapsen koko nimi ja mahdollisuuksien mukaan syntymäaika ja osoite.
- Ilmoituksen vastaanottaja osaa kysyä tarvittavat tiedot.
- Ilmoituksen teon jälkeen ole yhteydessä piiritoimistoon ja kerro pääpiirteisään, mistä tilanteesta on ollut kyse.

Vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen

Eduskunnan säätämä ja 1.5.2014 voimaan tullut laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (myöh. rikostaustalaki) on tärkeä osa harrastustoiminnan laadun ja lasten kasvuympäristön parantamista. Vaikka laki ei ole velvoittava – sen soveltaminen on lippukunnan harkintavallassa – partiossa lakia sovelletaan Turvallisesti yhdessä -ohjeistuksen mukaisesti. Tähän turvallisuusohjeeseen on koottu vain pääpiirteisään aiheeseen liittyvä ohjeistus. Tarkempi kuvaus ja tukimateriaali löytyvät Turvallisesti yhdessä -ohjeesta sekä verkkokoulutuksesta.

ENNALTAEHKÄISEVÄT TOIMENPITEET ENSISIJAISIA

Rikostaustalain mukaan rikostaustan selvittäminen on ehkäisevä keino, joka vaikuttaa vain jo tuomion saaneiden, lippukunnalle uusien henkilöiden pestäamiseen. Kasvuympäristön turvallisuutta voidaan parantaa tätä tehokkaammin muuttamalla toimintatapoja sellaisiksi, että

sekä aikuisten ja lasten tai nuorten että lasten ja nuorten keskinäisessä toiminnassa mahdollisuus vahingolliseen toimintaan vähenee.

Kaikille, jotka aloittavat ryhmän vetämisen yksin, tehdään rikostaustan selvitys (pois lukien ne samoajat, jotka vetävät toimintaryhmää yksin osana omaa samoajaohjelmaansa). Jos tehtäviin haetaan aikuisia ilmoitusten avulla, on jo ilmoituksessa mainittava, että yksin tehtävään ryhtyvältä tullaan vaatimaan rikosrekisteriotteen esittämistä.

REKISTERIOTE JA SEN KÄSITTELY

Lippukunta pyytää vapaaehtoiseksi työntekijäksi hakevan rikostaustan selvityksen, kun kaikki kohdat 1–4 täyttyvät:

1. Lippukunta on hallituksen päätöksellä hyväksynyt keskusjärjestön tekemän Turvallisesti yhdessä -ohjeistuksen osaksi omaa toiminnan ohjeistustaan.
2. Henkilö ryhtyy ryhmän ainoaksi johtajaksi (pl. samoajaohjelmaan kuuluva ryhmän johtaminen).
3. Tehtävään kuuluu säännöllistä ryhmän johtamista. Ryhmässä on alaikäisiä (alle 18-vuotiaita) osallistujia eli kyseessä on esimerkiksi sudenpentu-, seikkailija-, tarpoja- tai samoajaryhmä tai näiden ryhmien alaikäisistä johtajista koostuva ryhmä, mukaan lukien luotsit ja ikäkausivastaavat.
4. Tehtävässä toimitaan pysyväisluontoisesti ja pääsääntöisesti yksin. Pesti kestää vähintään yhden toimintavuoden.

Selvitys tehdään pyytämällä vapaaehtoiselta kirjallinen suostumus hakulomakkeeseen. Hakulomake toimitetaan piiritoimisto nimetylle henkilölle. Piiritoimisto tarkistaa pyynnön oikeellisuuden ja toimittaa pyynnöt keskitetysti Oikeusrekisterikeskukselle.

Oikeusrekisterikeskus toimittaa rikosrekisteriotteen suoraan lippukunnalle.

Otteen tilaaminen maksaa 15 € (vuonna 2015), ja sen maksaa lippukunta.

Rikosrekisteriotteeseen merkitään seksuaali-, huumausaine- ja törkeät väkivaltarikosten tuomiot. Rikosrekisteriote sisältää aina luonteeltaan arkaluontoisia henkilötietoja, ja sitä käsittelevät vain lippukunnan hallituksen valtuuttamat henkilöt (turva-aikuiset), joilla on salassapitovollisuus rikosrekisteriotteen sisällöstä. Päätöstä pestaamisesta otteen sisältämien tietojen perusteella ei tehdä lippukunnan hallituksessa.

Huomaa! Jo tieto siitä, onko rikosrekisteriotteessa merkintöjä vai onko se ns. puhdas, on pidettävä omana tietona.

Tärkeää on myös muistaa, että lippukunta ei saa lisätä vapaaehtoisen henkilötietoihin muita merkintöjä kuin tiedon siitä, että rikosrekisteriote on tarkistettu, sekä otteen päiväyksen. Vapaaehtoisen henkilötietoihin ei saa koskaan tehdä merkintää siitä, onko otteeseen merkitty rikostietoja vai ei.

Lippukunnan on luovutettava ote vapaaehtoiselle heti, kun se on tarkistettu. Rikosrekisteriotteen saamisen jälkeen turva-aikuisen tekee lopullisen päätöksen tehtävään pestaamisesta. Keskusjärjestö suosittelee harkitsemaan huolellisesti henkilön pestaamista silloin, kun rikosrekisteriotteessa on merkintöjä; otteeseen kirjataan vain vakavia ja törkeitä seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikoksia.

Tarvittaessa lippukunta voi olla yhteydessä johonkin (oman tai muun piirin) piiritoimistoon tai keskustoimistoon ja kysyä neuvoa. Jos henkilö ei suostu rikostaustan selvittämiseen, häntä ei saa pestata yksin ryhmänjohtamistehtäviin.

Lippukunnan tulee varautua erityisesti toimintakausien alussa siihen, että rikosrekisteriotteen hakeminen kestää jonkin aikaa ja hidastaa pestaamista. Harkinnan mukaan pestattava ihminen voi kuitenkin aloittaa pestissä, vaikka rekisteriotteen hakeminen olisi vielä kesken.

Kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen

Kiusaamista ei missään muodossa hyväksytä partiossa. Mahdollisten kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisemiseen ja niihin puuttumiseen löytyy työkaluja Mukavasti yhdessä ohjeesta.

Verkkosivuilta partio.fi/mukavasti-yhdessa löydät ohjeen kokonaisuudessaan.

MUKAVASTI YHDESSÄ -OHJEEN SISÄLTÖ

- Mahdollinen kiusaaminen tunnistetaan ja voidaan pyrkiä ennaltaehkäisemään.
- Ymmärretään kiusaaminen ilmiönä.
- Saadaan keinoja ja vinkkejä kiusaamiseen puuttumiseen partiossa.
- Ymmärretään, miksi kiusaamiseen puuttuminen on tärkeää.

MALLI RETKIKIRJEESTÄ

HAUKKA-VARTIOMME TEKEE YÖRETKEN NUUKSIOON 3.–5.2.2019

LÄHTÖ:	Kokoonnumme kololle (Neulastie 1) pe 3.2. klo 18.
PALUU:	Olemme X:n linja-autoasemalla su 5.2 noin klo 15.
RETKEN JOHTAJA:	Luotsi Harri Paakkanen, puh. 123 456
RETKEN HINTA:	10 euroa ja menopaluu linja-autolla 3 euroa. Retkimaksu kerätään retkelle lähdeettäessä.

Nukumme talviteltassa, jossa on kamiinalämmitys.

Pakkaa kaikki varusteesi rinkkaan tai reppuun.

Ohessa retken varustelista.

Irrota alla oleva lupalappu ja palauta viimeistään kokouksessa 1.2.

ANNAN LUVAN

.....
:lle lähteä partioretkelle 3.2.–5.2.2019.

Allergiat, ruokavaliot, lääkitys, uimataito yms.

.....
.....
.....

Kaikkia tietoja käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Huoltajan allekirjoitus ja puhelinnumero retken aikana

.....

RETKENJOHTAJAN TARKISTUSLISTA

MIETI ETUKÄTEEN, MITEN VOIT PARANTAA RETKEN TURVALLISUUTTA.

- Kirjoita lapsille ja vanhemmille retkikirje.
- Tarkista, että kaikilla on voimassa oleva partiovakuutus (jäsenmaksu maksettuna).
- Varmista kuljetuksen aikataulut.
- Kysy maanomistajalta lupa leiriytymiseen ja tulentekoon sekä erityisaktiviteetteihin, kuten kalliokiipeilyyn.
- Tarkista, onko alueella metsäpalovaroitus.
- Varmista vielä retkipaikka, kartta, osoite ja ajo-ohje.
- Selvitä, missä on lähin puhelin ja miten hyvin matkapuhelin toimii retkialueella.
- Ilmoita retkestä lippukunnanjohtajalle.
- Tarkista lasten varusteet.
- Tarkista, että huoltajilta on luvat retkelle osallistumiseen.
- Kokoa huoltajien puhelinnumerot.

PIDÄ HUOLI, ETTÄ SEURAAVAT TAVARAT TULEVATA PAKATUIKSI MUKAAN:

- Polttopuut
- Saha
- Kirves
- Majoituksen tarvikkeet, esim. kämpän avain
- Juomavesi
- Varamuonaa
- Ylimääräistä rahaa
- Ensiapuvälineet.

ILMOITUS LEIRISTÄ TAI VAELLUKSESTA PIIRITOIMISTOON

KÄYTTÖOHJE:

Lomakkeen täyttää leirin- tai vaelluksenjohtaja. Se tehdään jokaisesta leiristä tai vaelluksesta erikseen. Lomake toimitetaan partiopiirin toimistoon tiedoksi ja säilytettäväksi sekä myöhemmin arkistoitavaksi.

1. ILMOITUS

- kesäleiristä talvileiristä
 vaelluksesta muusta, mistä

2. AJANKOHTA

3. JÄRJESTÄJÄ

4. ARVIO OSALLISTUJIEN MÄÄRÄSTÄ

sudenpennut

seikkailijat

tarpojat

samoajat

vaeltajat

aikuiset

yhteensä

johtajatehtävissä toimii henkilöä

5. TAPAHTUMAN JOHTAJA (NIMI, OSOITE, PUH.)

.....

6. PAIKKA (LEIRIPAIKKA, VAELLUKSEN KOHDE)

.....

7. AJO-OHJE, TIEDOT MAHDOLLISESTA VIERAILUPÄIVÄSTÄ TAI KARKEA VAELLUSSUUNNITELMA

.....

8. PAIKAN MAHDOLLINEN POSTIOSOITE JA PUHELINNUMERO

.....

9. TAPAHTUMAAN LIITTYVIÄ ERITYISPIIRTEITÄ

.....

10. OLEMME HUOMIOINEET SUUNNITTELUSSA TURVALLISUUDEN.

- kyllä
- teemme sen ihan kohta käyttämällä seuraavan sivun turvallisuussuunnitelmamallia

Paikka ja aika ja tapahtuman johtajan allekirjoitus

.....

LEIRIN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Leiri ja järjestäjä:

Ajankohta, paikkakunta ja osoite:

Koordinaatit:

Osoite- ja koordinaattitiedot sijoitettu näkyvälle paikalle.

Leiriläisten määrä:

Leirinjohtaja: puh.

Turvallisuusvastaava: puh.

Ensiapuvastaava: puh.

Ea-laukun vakituinen sijainti:

Riskit leirialueella

Maaston kuvaus (mm. kivikot, rannat, kuoppaisuus):

.....
.....

RISKIEN EHKÄISEMINEN ENNAKOLTA:

Toimintaan/ohjelmaan liittyvät riskit:

- Tapaturmat puukon kanssa
- Tapaturmat tulen kanssa
- Tapaturmat vedessä
- Liikenne leirialueella
- Riskit haikilla
- Tulenkäsittelyyn liittyvät riskit
- Muut riskit

RISKIEN EHKÄISEMINEN ENNAKOLTA:

- Rakennelmien turvallisuus
- Hälytysajoneuvojen pääsy leirialueelle ja ajo-ohje
- Leirin evakuointisuunnitelma hätätilanteessa
- Keittiön turvallisuus ja hygienia
- Keittäjät
- Kaasukeittimen käyttöohjeet ja opastus annettu. (kenelle, päiväys)
- Kaasukeittimet osineen tarkastettu (päiväys ja tarkastaja). Huomautukset.
- Hygieniaa edistävät tarvikkeet (mm. käsidesi)
- Keittiön ea-varustus

ONNETTOMUUDEN SATTUESSA:

- Arvioi tilanne
- Estä lisäonnettomuudet
- Anna välitön, hengen pelastava ensiapu
- Hälytä lisääpua tarvittaessa:
- kutsu osaavia johtajia / leiriläisiä paikalla
- soita tarvittaessa yleiseen hätänumeroon 112
- järjestä opastus paikalla
- Hoida tilannetta, kunnes lisääpu saapuu paikalla
- Muista ilmoittaa tapahtuneesta myös leirinjohtajalle ja turvallisuusvastaavalle

LIITTEET: Alueen kartta, Ajo-ohje leiripaikalle, Leiriohjelma

SUUNNITELMAN JAKELU:

.....

PELASTUSSUUNNITELMA

Tämän pelastussuunnitelman tarkoituksena on varmistaa kämpällä oleskelun turvallisuutta ja ennaltaehkäistä vaara- ja onnettomuustilanteita.

TIETOJA KÄMPÄSTÄ

- Kämpän nimi: Partiotupa
- Kämpän osoite: Partiotie 1, 12345 Partiomaa
- Kunta, jossa kämpppä sijaitsee: Partiokunta
- Kämpän koordinaatit: N 61°10.651' E 023°48.446'
(Karttakordinaatit voi selvittää helposti www.112.fi-sivujen Karttakoordinaatit-kohdasta.)
- Ajo-ohje: Partiotielle käännytään Partiomaa koulun kohdalta. Kämpälle on viitoitus. Parkkipaikan läpi voi ajaa aivan päärakennuksen viereen.
- Kämpään kuuluvat rakennukset: Päärakennus, sauna ja liiteri-huussi
- Rakennusvuosi: 2008
- Rakennusmateriaali: puu
- Kerroksia: 1
- Majoituspaikkoja: 14 päärakennuksessa

LIPPUKUNNAN NIMI:

- Partiomaa partiolaiset

KÄMPPÄISÄNTÄ:

PANU PARTIOLAINEN, PUH. 123 456

Lippukunnanjohtaja: Julia Johtaja, puh. 789 123

POISTUMINEN JA KOKOONTUMISPAIKAT SEKÄ SUOJAUTUMINEN

- Poistumistiet: ovi tai ikkunat
- Kokoontumispaikat: kämpän parkkipaikka ja varakokoontumispaikkana
- kaivoaukio
- Väestönsuoja: lähin yleinen väestönsuoja sijaitsee Partiomaa koululla 1 kilometrin päässä

AUTTAVAT TAHOT

- Paloasema: Partiomaa paloasema,
- Partiolonkkuja 5, 123 45 Partiomaa, puh. 345 678
- Terveyskeskus: Partiomaa terveyskeskus, Terveystie 1, 123 45 Partiomaa, puh. 654 321
- Päivystys klo 20 jälkeen ja viikonloppuisin: Partiokaupungin sairaala, Sairaallatie 1, 134 56 Partiokaupunki, puh. 321 654

TURVALLISUUSTARVIKKEITA

- Alkusalustus: Päärakennuksessa on käsiammutin eteisessä ja sammutuspeite keittiössä. Saunassa on käsiammutin.
- Ensiaputarvikkeet: Päärakennuksen tuvan kaapissa on siällöltään laaja ensiapulaukku. Kaapin ovessa lukee Ensiaputarvikkeita. Saunan pukuhuoneessa on pieni ensiapulaukku.

Ennakoitavat vaaratilanteet ja toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi

TAPATURMAT

- Ruhjeet, murtumat tai jäsenen sijoiltaan meno
- Haavat
- Savun tai kaasun hengittäminen
- Putoaminen jäihin ja muu veden varaan joutuminen
- Sairaskohtaus
- Palovammat

TOIMENPIDE TAPATURMIEN

EHKÄISEMISEKSI:

- Toimitaan pienissä ryhmissä johtajan ohjaamana ja valvomana.
- Kaikkia ohjataan käyttämään puukkoa, kirvestä ja muita työvälineitä oikein.
- Opetetaan kaminan ja kaasulaitteiden käyttöä.
- Varmistetaan jään kantavuus ennen kuin mennään sinne.
- Veneellä liikkussa käytetään pelastusliivejä.
- Uidaan pareittain. Uimista valvotaan.

TOIMENPITEET TAPATURMAN SATTUESSA

- Arvioidaan tilanne.
- Estetään lisäonnettomuudet.
- Annetaan ensiapua muun muassa tyrehtyttämällä verenvuodot ja varmistamalla hengityksen kulku ja sydämen toiminta. Tarvittaessa on aloitettava elvytystoimet.
- Hälytetään apua.
- Hoidetaan tilannetta, kunnes apu on tullut paikalle.

TULIPALO

- Tulen leviäminen tulisijasta, takasta tai nuotiosta.
- Rasvapalo keittiössä.
- Maastopalo.

TOIMENPIDE VAARATILANTEEN

EHKÄISEMISEKSI

- Partiolaisia opastetaan tulen käytössä.
- Tulta ei jätetä valvomatta.
- Tulisijan lähistöllä on aina alkusammutusvälineistö, esimerkiksi nuotion vieressä ämpärillinen vettä.
- Alkusammutusvälineiden sijainti ja käyttö esitellään kaikille retken johtajille.
- Palavat nesteet ja kaasupullot varastoidaan asianmukaisesti.
- Harjoitellaan poistumista rakennuksesta, opetetaan kaikille kokoontumispaikka.

TOIMENPITEET TULIPALON SATTUESSA

- Pelastetaan välittömässä vaarassa olevat, varoitetaan kaikkia muita.
- Tarvittaessa hälytetään apua numerosta 112.
- Aloitetaan alkusammutus, jos palo on pieni eikä myrkyllistä savua ole.
- Jos palo kuitenkin leviää nopeasti eikä sammutus onnistu, huoneesta poistutaan ja ovi suljetaan perässä.
- Jos sait alkusammutuksella palon sammutettua, ilmoita palosta silti hätäkeskukseen numeroon 112. Palokunnan on hyvä käydä tarkistamassa, että palo on sammunut kunnonlla eikä uudelleen syttymisen vaaraa ole.
- Kootaan partiolaiset kokoontumispaikalle.
- Opastetaan palokunta paikalle.

EKSYMINEN, KATOAMINEN:

Toimenpide eksymisen ehkäisemiseksi:

- Liikutaan maastossa pareittain tai kykyjen mukaan yksin.
- Tarkistetaan rasteilla ja muuten ajoittain, että kaikki ovat paikalla.

Toimenpiteet eksymis- tai katoamistilanteessa:

- Eksynyt/eksyneet pysähtyvät ja yrittävät selvittää missä ovat. He pysyvät yhtenä ryhmänä ja yrittävät etsiä jonkin selkeästi kartalta löytyvän paikan, kuten tien.
- Muut lähtevät etsimään eksyneitä tai kadonneita pareittain. Joku jää kämpälle päivystämään. Yhteyttä pidetään matkapuhelimella.
- Tarvittaessa hälytetään lisäapua.

PELASTUSSUUNNITELMAN JAKELU

(Merkitse rastilla, ketkä seuraavista ovat saaneet pelastussuunnitelman.)

- Kämppäisäntä
- Lippukunnanjohtaja
- Lippukunnan hallitus
- Lippukunnan akelat, sammot, vartionjohtajat, luotsit ja muut johtajat
- Vanhempainneuvosto
- Alueen pelastuslaitos

ILMOITUS KANSAINVÄLISESTÄ MATKASTA

Suomen Partiolaisten toimistoon

Maa:

Aika:

Matkakohde (leirin tms. nimi):

Järjestäjä:

Matkanjohtaja:

Matkanjohtajan jäsennumero:

Syntymäaika:

Matkanjohtajan yhteystiedot matkan aikana

(matkapuhelin, leirin osoite ja puhelin, mahd. muut yhteystiedot):

.....

Osallistujat (tarvittaessa liitteenä):

Matkakuvaus (tarvittaessa liitteenä):

.....

Kyllä kiitos, lähettäkää matkanjohtajalle kansainvälinen jäsenkortti

Yhteyshenkilö kotimaassa matkan aikana (nimi, puh.):

.....

Paikka ja aika:

Matkanjohtajan allekirjoitus:

.....

LÄHTEET

- Partiojohtajan käsikirja, Oy Partio Scout Ab, 1. Painos, 2008
- Lippukuntakansio, Suomen Partiolaiset, 2007
- Ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi, Kuluttajavirasto, 2003
- Turvallisuusohjeet, Suomen Partiolaiset, 1. Painos 2007
- Seurakuntien retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet, Kirkkohallitus, 2006
- Yhdistyksen turvallisuusopas, Suomen Liikunta ja Urheilu ry ja Suomen Latu ry, 2004
- Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) verkkosivut, www.tukes.fi
- Ympäristöhallinnon verkkopalvelu, www.ymparisto.fi
- Suomen Punaisen Ristin verkkosivut, www.punainenristi.fi
- Lisätietoja 112-päivästä www.112-paiva.fi
- Metsähallituksen luontoon.fi-verkkosivusto, www.luontoon.fi
- Ruokaviraston verkkosivut, www.ruokavirasto.fi
- Kodin turvaopas www.kodinturvaopas.fi
- Ensiapuopas, Terveyskirjasto ja SPR, 2017
- Matkailijan terveysopas, THL
- Traficom viestintä- ja liikennevirasto www.traficom.fi
- Soveltava Liikunta SoveLi ry:n verkkosivut www.soveli.fi
- Kiipeilyliitto, www.climbing.fi
- Sukeltajaliitto, www.sukeltajat.fi
- Pelastustoimi, pelastussuunnitelman laatiminen, www.pelastustoimi.fi/turvatietao/ehkaise-palon-syttyminen/rakennukset-velvollisuudet/pelastussuunnitelman-laatiminen
- Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivut www.kkv.fi/Ajantasainen_lainsaadanto, www.finlex.fi
- Hätättekstiviestipalveluun rekisteröityminen, <https://www.suomi.fi/palvelut/hatatekstiviestin-ennakkorekisteripalvelu-hatakeskuslaitos/b754488f-016d-472e-bc56-74c25a5b457c>
- Pientalon paloturvallisuusopas, Keski-Suomen Pelastuslaitos, www.keskisuomen-pelastuslaitos.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/keskisuomen-pelastuslaitosstructure/65864_Pientalon_Paloturvallisuusopas_2014_web.pdf
- AGA, käyttäjän ABC, www.aga.fi
- Puolustusvoimat, Sotilaankäsikirja 2019, puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2272379/PEVIESTOS_Sotilaan-k%C3%A4sikirja-2019.pdf
- Melontaturvallisuusohje, www.melontajasoutuliitto.fi/turvallisuus
- Mukavasti Yhdessä ohje, partio.fi/mukavasti-yhdessa

HAKEMISTO

A

Alkusammutuskalusto 22, 42
Avotuli 13, 23
Avun hälyttäminen 17

E

Eksyminen 16, 29, 43
Ensiapu 18, 19, 20
Ensiapuvarusteet 20
Extreme-retkeily 10

H

Häkä 20
Häkävaroitin 20, 21
Hätämerkkejä 16
Hätänumero 16, 17, 18
Heikot jäät 28
Hygieniaoppi 26

I

Ilmoitus toiminnasta 8

J

Jäsenmaksu 7
Jokamiehen oikeudet 15

K

Kansainvälinen toiminta,
matkailu 11
Kelluntaliivit 28
Kiipeily 10
Kipinämikro 23, 24
Kriisin hallinta 29
Kriisitiedottaminen 29
Kynttilät 21, 23

L

Lapsen tai nuoreen kohdistuva
väkivalta tai seksuaalinen
hyväksikäyttö 33
Lastensuojelu 33, 34
Leiri 7, 9
Leirinjohtaja 9
Lämmittäminen 21

M

Maanomistajan lupa 15, 23
Matkailu 11
Matkatavara 7
Matkatavaravakuutus 7
Matkavastuuvakuutus 7
Melonta 27, 28
Metsäpalo 23
Metsäpalovaroitus 23

N

Nestekaasu 21, 22
Nuotio 23, 24

O

Osoitemerkintä 19

P

Päiväretki 8
Palovaroitin 20, 21
Partiojohtajavaltakirja 8, 9, 10
Partiotaitokilpailut 10
Partiovakuutus 7
Pelastusliivit 27, 28
Pelastussuunnitelma 10, 12, 13,
14, 42
Purjehdus 27
Päihitteet 15

R

Rekisteriote 35
Retkenjohtaja 9
Retki 7, 9
Retkikokemus 8, 9
Rikostausta 33, 34

S

Seikkailijajoukkue 6, 9
Seikkailu 10
Sudenpentulauma 9
Sudenpentulauman retki 9

T

Tarpojavartio 9, 35
Toiminta hätätilanteessa 16
Tulen käsittely 23
Tulipalo 20, 22, 43
Tulisijat 21
Turvallisesti yhdessä -ohje 33,
34
Turvallisuusasiakirja 14
Turvallisuussuunnitelma 7, 11,
12, 40

U

Uinti 27
Uudet jäsenet 7

V

Vaelluksenjohtaja 10, 39
Vaellus 10
Vaellussuunnitelma 10
Vaeltajavartio 6, 9, 11
Vakuutusyhtiö LähiTapiola 7
Vapaaehtoisen rikostaustan
selvittäminen 33, 34
Veneily 27, 29

Y

Yleisötillaisuuden
pelastussuunnitelma 13

TURVALLISUUSOHJEET

Näiden ohjeiden tarkoituksena on ehkäistä vahinkoja ja toisaalta myös antaa ohjeita ja varautua vahinkojen kohtaamiseen ja niistä selviytymiseen. Näitä ohjeita täydentävät SP:n vesillä liikkumisen turvallisuusohjeet sekä Turvallisesti yhdessä -ohje.

8. uudistettu painos 2019

PARTIO
scout

SUOMEN PARTIOLAISET – FINLANDS SCOUTER RY